

TRAJNOSTNI TURIZEM

KOLESARSKE POTI

Gimnazija Bežigrad | 3.S

UVOD

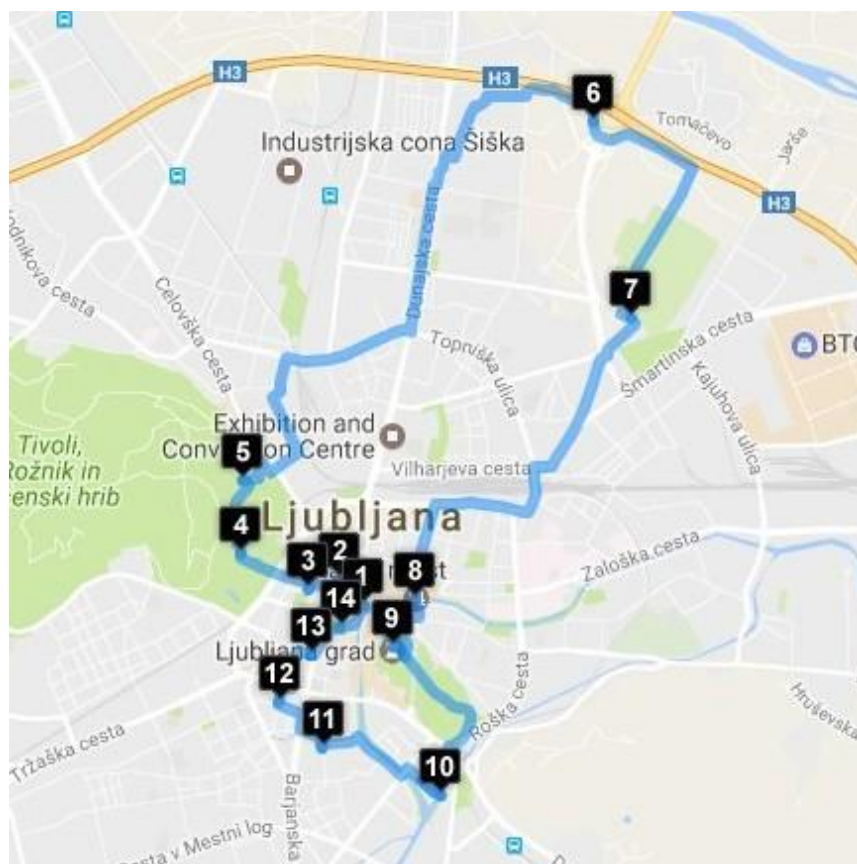
V Ljubljani smo trajnostni razvoj mesta zasnovali že leta 2007 z oblikovanjem Vizije Ljubljana 2025. V minulih letih nas je obiskalo rekordno število turistov, prav tako pa smo se uvrstili med 100 TOP trajnostnih destinacij na svetu. Ljubljana je mesto, ki vas bo presenetilo in preseglo vaša pričakovanja. Je edinstvena – majhna po površini, a velika po gostoljubnosti in kakovosti življenja. V zadnjem času so se zgodile številne spremembe, ki so tudi eden izmed razlogov, da je Ljubljana postala Zelena prestolnica Evrope 2016.

Na primer, kolesarskih stez je vedno več, stare vztrajno obnavljajo, kolesarji pa dobivajo vse več privilegijev, na primer več prostora na križišču, več kolesarskih stojal za parkiranje in vedno več postajališč za izposajo koles. Priljubljen ljubljanski sistem Bicikelj ima po mestu že 36 postaj, na katerih je parkiranih 360 koles, v letu 2017 pa nameravajo postaviti še več kot 20 novih postajališč. Predstavljamo vam čisto novo kolesarsko pot, ki si jo boste gotovo želeli prepeljati tudi sami.

Turizem Ljubljana

KOLESARSKA POT

1. KOLESARSKA POT VKLJUČUJE TOČKE: Staro Ljubljano, Prešernov trg in Čopovo ulico, Zvezda park, Opero, Nebotičnik, Dramo in Ljubljanski grad.
2. KOLESARSKA POT VKLJUČUJE TOČKE: Staro Ljubljano, Prešernov trg in Čopovo ulico, Zvezda park, Opero, Nebotičnik, Dramo, Ljubljanski grad, Ljubljansko špico, Trnovsko cerkev, Rimski zid in Cekinov grad.
3. KOLESARSKA POT VKLJUČUJE TOČKE: Staro Ljubljano, Prešernov trg in Čopovo ulico, Zvezda park, Opero, Nebotičnik, Dramo, Ljubljanski grad, Ljubljansko špico, Trnovsko cerkev, Rimski zid, Cekinov grad, Ljubljanske žale, Center Stožice in Šmarno goro.

OPERA, DRAMA in NEBOTIČNIK

Ste vedeli, kam vse vas lahko pripeljejo ljubljanske kolesarske steze? Do prečudovitih lokacij, kjer lahko uživate ob pogledu na Ljubljano, na tej poti pa se lahko spotoma ustavite še v restavraciji **Nebotičnika** in si ogledate na Ljubljano s terase. Če ste po duši poleg kolesarja še kulturni navdušenec lahko zavijete tudi v **Opero** ali **Dramo**.

Ljubljana je eno pomembnejših središč sodobne gledališke in plesne ustvarjalnosti v tem delu Evrope, bogati pa sta tudi klasična gledališka in baletna tradicija. Na prehodu iz 19. v 20. stoletje je Ljubljana dobila slovensko gledališče - sedanjo Opero. Nemško usmerjeni meščani, pa so zgradili svoje, nemško gledališče - sedanjo Dramo.

DRAMA

Osrednje dramsko

gledališče v Sloveniji je **slovensko narodno gledališče Drama Ljubljana** in stoji na vogalu Erjavčeve ter Slovenske ceste. Drama se je leta 1911 sprva uveljavila kot Nemško gledališče. Leta 1919 je bila odigrana prva igra v slovenščini – Tugomer in gledališče je dobilo ime Narodno gledališče Drama. Leta 1960 je začelo doživljati temeljito prenovo. Stavbo so povečali, kar je trajalo vse do leta 1967. Leta 1978 so za zaključek v dvorano namestili 500 sedežev. Čez par let so gledališče prebarvali v zeleno bravo, ki ga še danes zaznamuje. Najbolj opazen pa je balkon, ki stoji na stebrih nad glavnim vhodom.

Ali ste vedeli, da SNG Drama Ljubljana slovenske brezdomec že tri leta zapored za en večer povabi v svoje prostore na ogled predstav in različne kulturne delavnice ter se tako, trudi za ozaveščanje in odpravljanje problema brezdomstva?

Slika 1: Vhodna vrata v Dramo. Slika: Laura Unuk.

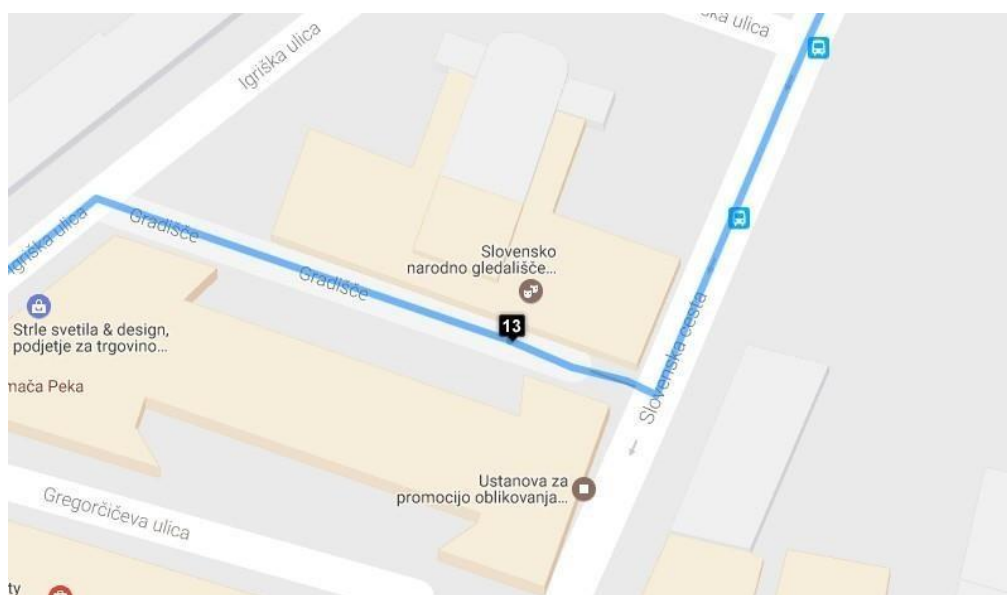

Slika 2: Slovensko narodno gledališče Drama. Slika: Rebeka Slak.

Na njihovem repertoarju najdemo tako klasična kot tudi sodobna in eksperimentalna odrska dela. Stalno uprizarjajo najbolj aktualna dela slovenskih in evropskih avtorjev. V času abonmajskega vpisa se lahko tudi vpišete v abonma ali pa si ustvarite svoj program predstav po lastni izbiri in prejmete konto-izkaznico SNG Drama.

Slika 3: Slovensko narodno gledališče Drama. Slika: Rebeka Slak.

NEBOTIČNIK

Nebotičnik mesta in je prepoznanih Ljubljanski zgrajen leta

Na mestu, kjer danes
stoji Nebotičnik, je bil v
srednjem veku
samostan.

stoji v strogem centru
ena izmed najbolj
stavb v Ljubljani.
nebotičnik je bil
1933 pod vodstvom

arhitekta Vladimirja Šubiča in je predstavljal najvišjo stavbo v srednji Evropi. Stavbo zunaj krasi kip znanega kiparja Lojzeta Dolinarja, v notranjosti pa so postavljene štiri glave Franceta Goršeta, ki naj bi dajali pomen hišnih varuhov. Nebotičnik je visok okoli 70 metrov in ima 13 nadstropij. Prvih pet je zapolnjenih z poslovnimi prostori, medtem ko so od 6. do 9. nadstropja stanovanjski prostori. Deseto nadstropje zapolnjuje elegantna restavracija, enajsto zaznamuje nočni klub, dvanajsto in trinajsto pa kavarna z izjemnim pogledom na Ljubljano.

S svojim izjemnim razgledom na Ljubljano se imate možnost ustaviti na topli kavi, čaju ali osvežilnem soku ter uživati v trenutku, ko je celotna Ljubljana podrejena samo vam.

Nebotičnik so v
času izhajanja
časnika Slovenski
narod klicali,
Nova Ljubljana.

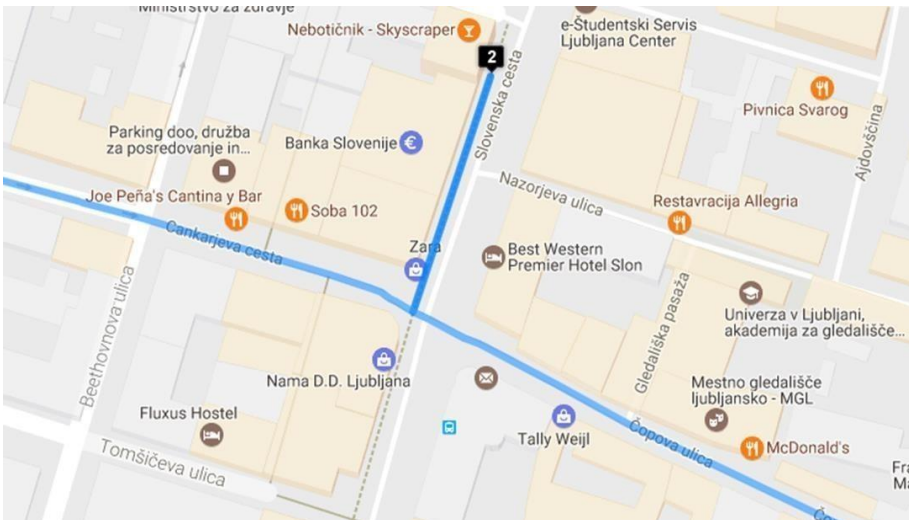
**...je predstavljal najvišjo
stavbo v srednji Evropi.**

Slika 4: Nebotičnik / photo: Laura Unuk
Slika 5: vhod v Nebotičnik / photo: Laura
Unuk Slika 6: kipi v Nebotičniku / photo:

Ali veste, da so Donaldu Trumpu, novemu
predsedniku ZDA, pred 10 leti ponujali ljubljanski
Nebotičnik, a se nepremičninski mogotce ni odločil
za nakup, ker je imel
- kot pravi - odprtih preveč projektov
v ZDA?

Leta 2007 je zgornja tri nadstropja,
kjer so danes kavarna, restavracija
in nočni klub, kupil avstralski
Slovenec Anthony Tomažin, za
kar je odštél 2,1 milijona evrov.

OPERA

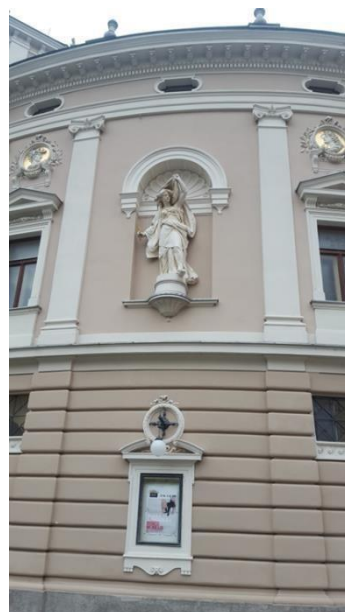
Ljubljanska Opera je operna hiša, ki se nahaja ob križišču Župančičeve ulice in Cankarjeve ceste v Ljubljani. Zgradba je bila zgrajena med leti 1890 in 1892 v neorenesančnem slogu in je sprva predstavljala Deželno gledališče. Po izgradnji današnje ljubljanske Drame so v Operi potekale predvsem operne prireditve in danes je stavba znana kot Slovensko narodno gledališče Opera in balet Ljubljana. Zanimivost operne hiše predstavljata kipa, ki sta prisposodbi tragedije in komedije. Hiša ima tudi značilno zunanjo bogato okrašeno podobo z jonskimi stebri nad vhodom, ki podpirajo mogočen timpanon. Prav tako kot v Drami imate možnost postati abonent tudi v Ljubljanski Operi in s tem prejeti številne ugodnosti, na primer vedno rezerviran najljubši sedež za ogled predstav in popust pri nakupu vstopnic za druge predstave. Od tistega trenutka dalje, ko je na pot profesionalizacije stopil ljubljanski baletni ansambel in mu je sledil še orkester našega gledališča, pa vse do danes je minilo že več kot 90 let. Slovensko narodno gledališče Opera in balet Ljubljana že nekaj let uspešno sodeluje tudi z različnimi mednarodnimi in domačimi producenti, s katerimi je v minulih sezonah uprizorilo več odmevnih projektov. Prav gotovo pa je bila med najodmevnejšimi svetovna premiera ponovno odkrite Offenbachove opere Renske nimfe.

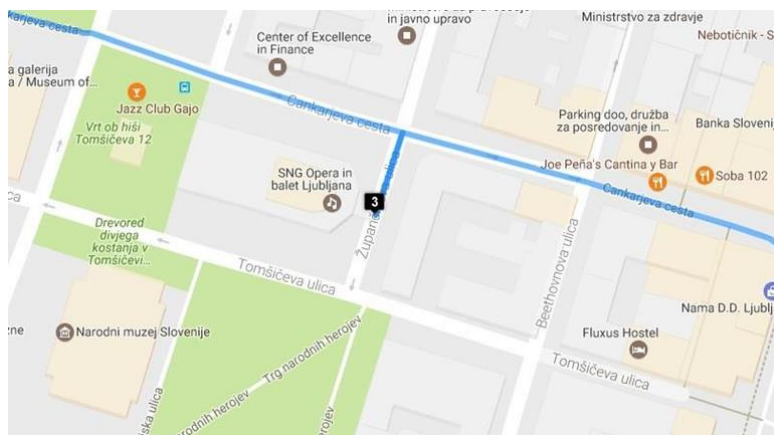
Slika 7: Vhod v Opero. Slika: Rebeka Slak.

SNĠ Opera in balet Ljubljana je leta 2011 v zni izmed najstarejših vzdrževalnic pri nas, Nami, trgovino na večer modnih nakupov, spremeni v pravo operno in baletno prizorišče.

Neposredni povod za nastanek stavbe SNĠ Opera in balet Ljubljana je bilo uničenje Stanovskega gledališča med požarom 17. februarja 1887.

Slika 8: Kipa tragedije. Slika: Laura Unuk.

VIRI

Grbin Branka. 2016. S kolesom po Ljubljani. [internet]. [Citirano 2.12.2016]. Dostopno na naslovu: <http://siol.net/trendi/zdravo-zivljenje/s-kolesom-po-ljubljani-najlepse-poti-in-najlepsi-koticki-video-foto-422881>.

Slovensko narodno gledališče Drama Ljubljana. 2014. [internet]. [Citirano 25.11.2016]. Dostopno na naslovu: http://www.drama.si/o-drami/o_zgodovini_stavbe_sng_drama_ljubljana.

Ljubljanska Drama. [internet]. 2015. [Citirano 25.11.2016]. Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Ljubljanska_Drama.

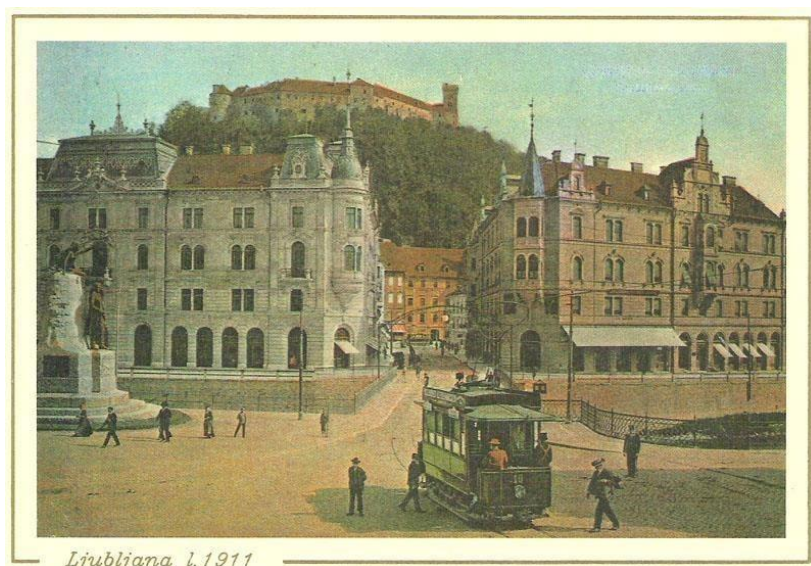
Nebotičnik. 2016. [internet]. [Citirano 26.11.2016]. Dostopno na naslovu: <http://www.neboticnik.si/>.

Nebotičnik, Ljubljana. [internet]. 2016. [Citirano 26.11.2016]. Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Neboti%C4%8Dnik,_Ljubljana.

Ljubljanska Opera. [internet]. 2016. [Citirano 3.12.2016]. Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Ljubljanska_opera.

SNG Opera in balet Ljubljana. 2016. [internet]. [Citirano 2.12.2016]. Dostopno na naslovu: <http://www.opera.si/sl/o-gledaliscu/zgodovina/>.

STARA LJUBLJANA S TRGI

Slika: stara Ljubljana/ foto: internet

Krekov trg leži pod grajskim gričem in to med Vodnikovim trgom in predorom pod Gradom in je eden od ljubljanskih trgov. Trg je bil zgrajen na praznem prostoru, ki je ostal po porušenju ljubljanskega zidu leta 1816. Na tem območju so poleg zidu stala Frančiškanska vrata (oz. Kloštrska ali Samostanska) pri Frančiškanskem samostanu. V prvem nadstropju je prebival mestni stražnik. Do 18. Stoletja so na drugem zidu stali mestni topovi.

Leta 1816 je občina prostor poravnala s tlemi. Najprej so hoteli zasaditi drevje, a so se odločili, da bodo na trgu naredili sejmišče. Ker so tu potekali sejmi, so trg najprej poimenovali Sejmski trg. Med letoma 1876 in 1918 se je uradno imenoval Cesarja Josipa trg, naslednji dve leti Trg kralja Petra, nato pa do danes Krekov trg.

Krekov trg / foto: David Mihalič

Stavbe na trgu:

*Tirna vzpenjača, ki povezuje trg z Ljubljanskim gradom.

*Mestni dom je največja stavba na trgu. Sprva je bila gasilski dom, ki je imel dvorano za javne prireditve v prvem nadstropju. Arhitekt je bil Ciril Metod Koch. V stavbipa so bili poleg gasilcev še: prostori reševalne postaje, policijske stražnice, stražniške kasarne ter uprave mestnega vodovoda in elektrarne. Osnovne značilnosti stavbe so še danes enake. Danes je tu Lutkovno gledališče Ljubljana in Šentjakobsko gledališče.

*Vodnjak je le spodnji del in je krasil Auerspergove vrtove Uršulinskega samostana. Zgornja dva dela danes stojita na Novem trgu. Na Krekov trg je bil postavljen okrog leta 1965, zgled pa je bila stara razglednica, na kateri je bil podoben vodnjak.

*Stavba Ljudske hranilnice je bila obnovljena na obliko, ki jo poznamo danes okoli leta 1860, ter stoji na vogalu Poljanske ceste in Krekovega trga.

*Peglezen stoji na vogalu Poljanske ceste in Kopitarjeve ulice, kjer so včasih stali hlevi in nizka ozka stavba. Stavba je ime dobila po svoji trikotni obliki, ki je podobna likalniku.

Mestni, Stari in Gornji trg predstavljajo staro mestno jedro.

Mestni trg je ljubljanski trg, ki je na severu povezan s Ciril-Metodovim trgom, na jugu pa se poovezuje s Pod trančo in Starim trgom. Leži vzporedno s Cankarjevim nabrežjem in reko Ljubljanico. Stoji pa tudi ob vznožju grajskega griča.

Mestni trg / foto: David Mihalič

Že v 12. Stoletju je bil Mestni trg najpomembnejši trg v mestu, saj se je tu nahajala stavba Mestne hiše ter bivališča uglednih meščanov. Hiše, ki ležijo ob trgu, so tako srednjeveške kot tudi baročne arhitekture, kar je naravnih katastrof, ki so prizadeli Ljubljano. Med znamenitosti trga sodijo: Mestna hiša, Robbov vodnjak, Dolničarjeva hiša, Hamanova hiša, Krisperjeva hiša, Lichtenbergova hiša, Skobernetova hiša, Obrezova hiša, Souvanova hiša, Mestna galerija 1.

Robbov vodnjak ali Vodnjak treh kranjskih rek je najznamenitejši ljubljanski vodnjak na katerem so sculpture iz belega marmorja in je bil dokončan leta 1751. Arhitekt vodnjaka Francesco Robba je zaradi izdelave vodnjaka skoraj bankrotiral, saj je bil material zelo drag. Na skulpturah so upodobljene reke Sava, Krka in Ljubljanica. Včasih je stal na Mestnem trgu pred ljubljansko Mestno hišo, kjer pa je danes postavljena replika. Original pa je shranjen v Narodni galeriji.

Stari trg leži v starem mestnem jedru Ljubljane. Na severu je povezan z ulico Pod trančo in Mestnim trgom, na jugu pa se nadaljuje z Levstikovim in Gornjim trgom. Leži vzporedno z Gallusovim nabrežjem in reko Ljubljanico in je kot ostali trgi pod vznožjem ljubljanskega griča. Proti jugu vodi ulica Reber, ki so jo včasih imenovali Pot norcevin vodi na Ljubljanski grad.

Že samo ime pove, da je **Stari trg** najstarejši trg v Ljubljani. Sprva je v svoj proctor zajemal tudi območje Levstikovega trga in del zemlje pred šentjakobsko cerkvijo. V srednjem veku so v tem delu mesta živeli cistercijani iz Kostanjevice na Krki in Stične. Tudi hiše na tem trgu imajo baročno in srednjeveško arhitekturo in prav tako zaradi naravnih katastrof. Zgodovinsko najpomembnejše hiše so: Črnomaljski dvorec, Valvasorjeva hiša (včasih je bila pekarna in skladišče), Erbergova hiša, Schweigerjeva hiša, Stiški dvorec, ki pa je danes Akademija za glasbo v Ljubljani. Na trgu je včasih stal tudi jezuitski kolegij, ki pa je leta zgorel v požaru leta 1774, na njegovem mestu pa je nastal Levstikov trg. Med znamenitosti trga spada tudi Herkulov vodnjak, ki je replika vodnjaka, ki je tu stal v 17. stoletju, in ob njem stoji tudi mogočna stara lipa.

Stari trg / foto: David Mihalič

Nadaljuje se v **Gornji trg**, ki pa pride vse do vznožja Grajskega griča. Hiše so na ulično stran večinoma baročne, od znotraj pa srednjeveške. Večina jih je bilo prenovljenih v 17. in 18. stoletju in šele takrat povezane s sosednjimi. Nekaterne hiše na Gornjem trgu so ohranile svojo srednjeveško orientacijo. Gornji trg se blizu predora pod gradom konča z mestnimi vrati, skozi katere teče cesta proti Dolenjski. Na sredi trga stoji baročna Cerkev sv. Florijana, zgrajena okoli leta 1672.

Stari trg je bil najstarejši
poseljen del
srednjeveškega mesta.

Gornji trg / photo: David Mihalič

VIRI:

Krekov trg, Ljubljana. [internet]. [citirano 21.12.2016]. Dostopno na naslovu:
https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Krekov_trg,_Ljubljana.

Mestni trg. [internet]. [citirano 21.12.2016]. Dostopno na naslovu:
https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Mestni_trg.

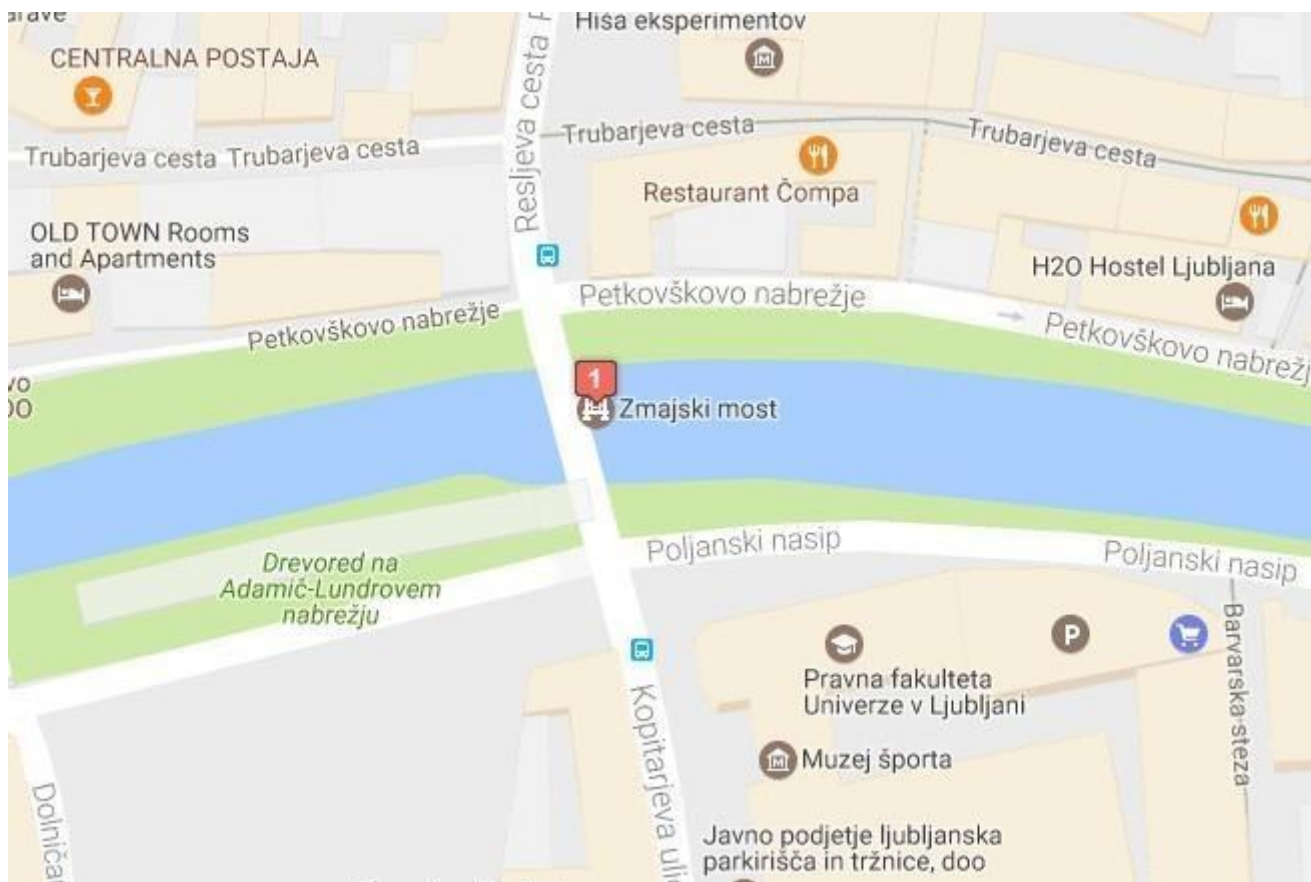
Robbov vodnjak. [internet]. [citirano 21.12.2016]. Dostopno na naslovu:
https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Robbov_vodnjak.

Stari trg, Ljubljana. [internet]. [citirano 21.12.2016]. Dostopno na naslovu:
https://sl.m.wikipedia.org/wiki/Stari_trg,_Ljubljana.

Stari in Gornji trg. [internet]. [citirano 21.12.2016]. Dostopno na naslovu:
<https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/aktivnosti/znamenitosti/stari-in-gornji-trg/>.

MOSTOVI NA REKI LJUBLJANICI

ZMAJSKI MOST

Zmajski most, prečka Ljubljanico in povezuje Resljevo cesto s Kopitarjevo, vzhodno od Plečnikovih tržnic in je edinstven spomenik ter izjemna oblika umetnine secesijske arhitekture s konca 19. in začetka 20. stoletja. Danes predstavlja pomemben del mesta Ljubljane.

Ideja o gradnji mostu na mestu dotrajanega lesenega predhodnika se je začela že z letom 1888, s čimer bi obeležili 40 letnico vladanja cesarja Franca Jožefa I.. Gradnja je bil vzporedna z načrtovano obnovo Ljubljane po potresu (1895) in z nujno po ureditvi naraščajočega prometa, ki se je zgodil zaradi leta 1849 zgrajenega kolodvora v Ljubljani. Obenem pa je takratni ljubljanski župan Ivan Hribar, deloval je med leti 1896 in 1910, hotel uveljaviti most, ki bi bil simbol utrditve položaja slovenskega naroda v monarhiji in uveljavil slovenski jezik v javni rabi.

Gradnja se je začela 1. julija 1900, most pa je bil dokončan in slovesno odprt 4. oktobra 1901. Zaradi svoje velikosti (33,34 m) je bil med največjimi železobetonskimi mostovi na svetu in v Sloveniji. Značilno podobo mu še danes dajejo štirje zmaji, simboli mesta Ljubljane. Na

Zmajski most / photo: Jure Sotošek in Lovro Bobnar

mostu sta izpisani letnici 1848 in 1888, ki predstavlja jubilej Franca Jožefa. Ena od zanimivih dejstev je tudi – okrasna polnila z imitacijo listov in vej med odprtini nad lokom in mostne ograje.

Poimenovan Jubilejni most Franca Jožefa I., je kmalu po odprtju prevzel, bolj znano ime: Zmajski most.

Most je Jože Plečnik uporabil pri oblikovanju kompleksa tržnic, Tromostovja in Čevljarskega mostu.

MESARSKI MOST

Mesarski most povezuje Ljubljansko Tržnico s Petkovškovim nabrežjem in je bil zgrajen za pešce. Zgrajen je bil med novembrom 2009 do julijem 2010 in slovesno odprt 10. julija 2010. Za most na tem mestu je načrtoval pri nedokončanih tržnicah pustil že Plečnik.

Mesarski most / photo: Jure Sotošek in Lovro Bobnar

Maketa zasnove je shranjena v Arhitekturnem muzeju v Ljubljani. Temelj mostu je na 11 pilotih globine 27 m, konstrukcija je iz treh jeklenih nosilcev.

Razpon konstrukcije je 33,0 m, most pa je širok 17,3 m. Steklena pasova na mostu sta iz troslojnega stekla, ki je debel 39 mm s protizdrsno zaščito. Hodna površina,

Most so oblikovali arhitekti: prof. Jurij Kobe, Samo Mlakar in Rok Žnidaršič.

Na mostu so kipi iz brona, ki jih je naredil kipar Jakov Brdarja. Poleg manjših, ki so prilepljene na ograjah, dominirajo tri večje

Mesarski most / photo: Jure Sotošek in Lovro Bobnar

Skupine figur. Predstavljajo like iz grške antike ter bajeslovja.

Ljudje so na jeklene žice ograje, podobno kot na nekaterih mostovih v drugih mestih, začeli obešati ključavnice zaljubljenecv, katera imajo vgravirana imena.

TROMOSTOVJE

Tromostovje je skupina treh mostov v Ljubljani, ki vozijo skozi reko Ljubljanico na pomembni točki mesta ob ovinku reke pod grajskim gričem.

Že zgodaj so v srednjem veku brodili čez Ljubljanico na mestu, kjer reko danes

prečka Tromostovje.

Zaradi velikega potresa 1895 je bila Ljubljana deležna velike denarne podpore pri prenovi mesta. Tako so se odločili, da bodo povečali kapaciteto Špitalskega mostu, ki je ni bil poškodovan v potresu. Prostor so potrebovali zaradi nove proge za tramvaj. Toda širitvena dela so čakala na konec svetovne vojne, denar pa je

izpuhtel. Dela so začeli deset let po koncu vojne. Bil natečaj, na katerem so sodelovali mnogi arhitekti Plečnikove šole.

Tromostovje 1 / photo: Jure Sotošek in Lovro Bobnar

Tromostovje 2 / photo: Jure Sotošek in Lovro Bobnar

Projekt širjenja Špitalskega mostu so zaupali Plečniku, ki je ugotovil, da je obstoječi most v odličnem stanju in bi ga bilo potrebno podirati, zato je ustvaril načrt za dva nova mostu za pešce, nove ograje in stopnjišče s spodnjo teraso, ki je nad reko. Plečnik je z novimi ograjami spremenil stari most

in nabrežje blizu mostov. Tri moste so poimenovali Tromostovje (trije mostovi).

Leta 1992 so skupino mostov pod nadzorom spomeniške službe dobro obnovili, od septembra 2007 pa je zaprt za ves cestni promet. Pred tem so čez glavni most imeli cestni promet.

Tromostovje je kraj, kjer se križata dve Plečnikovi prometni osi: vodna os in os Grad-Rožnik.

RIBJA BRV

R Ribja brv je bil majhen most (brv) za pešce preko Ljubljjanice, ki je ležal med Hribarjevim nabrežjem ob Gerberjevem stopnišču na levem bregu in Ribjim trgom na desnem bregu reke. Postavljena je bila leta 1991 iz ostankov nosilcev iz lepljenega lesa, ki so jih uporabili za obnovo Tromostovja. Po odprtju se je brv izkazala kot nenadomestljiva povezava pešcem med Staro Ljubljano in Kongresnim trgom. Že leta 1895 je v regulacijskem načrtu za mesto Ljubljana brv na tem mestu predvidel Maks Fabiani, arhitekt, in urbanist. Kasneje, leta (1913) je arhitekt Alfred Keller v okviru ureditve obrežja Ljubljjanice na tem mestu predvidel stopnice, ki bi vodile do reke. Leta 1934 je obe zamisli uporabil arhitekt Jože Plečnik, ki saj je pri preureditvi Kongresnega trga oblikoval stopnišče k Makalonci. V naslednjih letih so različni študentje arhitekture narisali več možnosti projektnih rešitev vse do leta 1991, ko je bila brv tudi prvič zgrajena.

Brv je z leti začela propadati, tako da je v letu 2004 Oddelek za gospodarske javne službe in promet mestne uprave Mestne občine Ljubljana izvedel prvo sanacijo, ki je obsegala zamenjavo dotrajanih delov konstrukcije ter zaščito oziroma zamenjavo dotrajanih jeklenih delov brvi, ter impregnacijo poškodovanih lesenih delov.

Ribja brv / photo: Jure Sotošek in Lovro Bobnar

Sanacija je bila ponovno potrebna leta 2011, ko je Zavod za gradbeništvo Slovenije (ZAG) izdal mnenje o stanju lesene brvi, v katerem so predlagali, da se zaradi močnih poškodb glavnih nosilcev, zaradi česar brv ni več primerna za uporabo, celotna brv čim prej zamenja. Izvedena so bila nujna sanacijska dela: sanacija lesenih lepljenih nosilcev, spodnjih napenjalk in veznih tramov.

V juniju 2012 pa je MOL razpisala arhitekturni natečaj za izbiro strokovno najprimernejše rešitve ter izbiro izvajalca za izdelavo projektne dokumentacije nove brvi čez Ljubljano med Ribjim trgom in Gerberjevim stopniščem. Sedmega julija 2014 so leseno Ribjo brv razrezali in odpeljali.

Na njenem mestu so konec septembra 2014 odprli prenovljeno minimalistično brv iz jeklene konstrukcije in s steklenimi ograjami. Zaradi izkušenj iz Mesarskega mostu ima most ogrevana tla, kar naj bi preprečevalo poledenitev

Ribja brv / photo: Jure Sotošek in Lovro Bobnar

ČEVLJARSKI MOST

Čevljarski most (tudi Šušterski most) je eden izmed ljubljanskih mostov, ki prečkajo reko Ljubljanico, na mestu, kjer je struga najbližja in se reka tudi najbolj približa Grajskemu griču.

Prostor, kjer danes stoji Čevljarski most, je bil že dolgo pomembno stičišče treh trgov mesta. Sprva je bil tu postavljen lesen Zgornji most ali Novi most (glede na Spodnji most - današnje Tromostovje), ki je bil drugi najstarejši most v Ljubljani. Povezoval je Mestni, Stari in Novi trg. Zaradi ozkih ulic z Novega trga so širok most uporabili za gospodarske namene. Robove mostu so zasedli mesarji, po katerih je dobil tudi novo ime - Mesarski most. S širitvijo mesta je postal Mesarski most neprimeren, saj je voda, v kateri so prali in čistili meso, tekla skozi mestno jedro in je zato predstavljala veliko nevarnost epidemij. Zato so leta 1614 mesarje preselili ob reko pod cerkev sv. Nikolaja v bližino sedanjega Zmajskega, nekaj časa Mesarskega mostu.

Ko je leta 1864 (ali 1854) Novi most zgorel, so ponovno postavili lesenega in nanj namestili kolibe, tokrat za čevljarje. Od takrat je most znan kot Šušterski most (nem. Schuster - čevljar). Na mostu, med čevljarskimi kolibami, je stal Kristusov kip. Prenesli so ga v cerkvi sv. Florijana.

V 19. stoletju, natančneje leta 1867, so stari leseni most nadomestili z litoželeznim, odlitim v Dvoru. Ime je dobil po takratnem županu Janezu Nepomuku Hradeckem.

Čevljarski most / photo: Jure Sotošek in Lovro Bobnar

Ob koncu dvajsetih in začetku tridesetih let 20. stoletja je Plečnik narisal načrte za nov betonski most, ki bi naj bi upošteval izhodišča starega Čevljarskega mostu s stojnicami ali delavnicami ob straneh, vendar se je kasneje odločil za trg nad vodo: ravno mostno ploščo na dveh nosilcih razpetine po 11,20 m

(dolžina mostu je 27,30 m), širina vozišča je bila 7,0 m z obojestranskima pločnikoma po 1,975 m. Mostna ograja je balustrada s stebrički.

Most so zgradili leta 1931, prometu je bil predan 4. 7. 1932.

Stari, litoželezni most so tedaj prenesli na novo lokacijo na Zaloško cesto pri Porodnišnici, kjer se ga je kasneje prijelo ime Mrtvaški most. Umestitev in svetilke ob straneh je zasnoval Plečnik.

V 90. letih 20. stoletja so most temeljito prenovili, zamenjali dotrajane betonske balustrade in jih tudi statično utrdili. Originalne stebre so preselili v Plečnikov muzej v Trnovo. Na mostu in ob tem na ponovno tlakovanem Cankarjevem nabrežju se je uveljavil ljubljanski boljši sejem.

VIRI:

Zmajski most. DEDI Enciklopedija naravne in kulturne dediščine naslovenskem. [Citirano 1. 12. 2016]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.dedi.si/dediscina/358-zmajski-most>.

Mesarski most, Ljubljana. Wikipedia, the free encyclopedia. [Citirano 1. 12. 2016]. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Mesarski_most,_Ljubljana.

Tromostovje. Mestna občina Ljubljana. [Citirano 1. 12. 2016]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.ljubljana.si/si/ljubljana/mostovi-na-ljubljanici/tromostovje/>.

Tromostovje. Wikipedia, the free encyclopedia. [Citirano 1. 12. 2016]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Tromostovje>.

Footbridge Ribja brv. Arhitektura doo. [Citirano 1. 12. 2016]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.arhitektura-doo.si/gallery/footbridge-ribja-brv/>.

Ribja brv. Wikipedia, the free encyclopedia. [Citirano 1. 12. 2016]. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Ribja_brv.

Čevljarski most. Wikipedia, the free encyclopedia. [Citirano 1. 12. 2016]. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cevljarski_most.

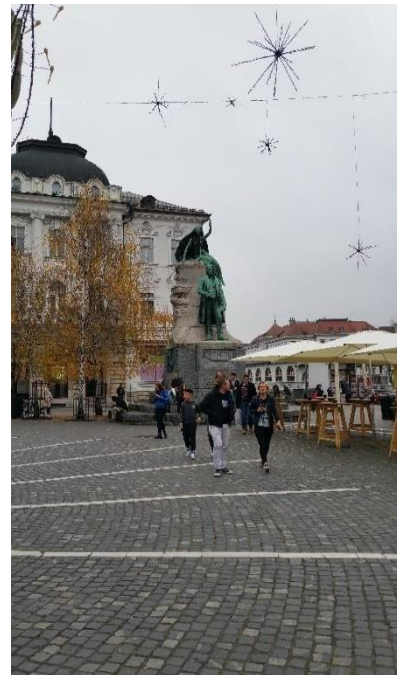
Nekoč v Ljubljani: Šušarski most. Delo. [Citirano 1. 12. 2016]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.delo.si/novice/ljubljana/nekoc-v-ljubljani-sustarski-most.html>.

PREŠERNOV TRG IN ČOPOVA ULICA

Prešernov trg je eden izmed križiščnih trgov v Ljubljani. Ime je dobil po največjem slovenskem pesniku Francetu Prešernu. Leži na levem bregu Ljubljanice ob Tromostovju, nasproti mu je staro mestno jedro. Zaradi svoje lege je Prešernov trg ena izmed najbolj obiskanih destinacij v Ljubljani.

Na sredi trga se nahaj **Prešernov spomenik**, kateri je delo Ivana Zajca in arhitekta Maksa Fabianija. Postavili so ga 10. septembra 1905. Tu lahko tudi vidimo Franceta, ki pogleduje proti svoji muzi Primičevi Juliji, ki je bila rojena v tem koncu mesta.

Že v srednjem veku je bilo to pomembno križišče pri okljuku reke pred mestnimi vrati, kjer je že od 16. stoletja cveti trgovin. Današnji obris je začel dobivati v 17. Stoletju. Takrat je bila zgrajena avguštinska cerkev in samostan. Leta 1895 je Ljubljano zatresel močan potres, ki je poškodoval srednjeveške hiše in spremenil podobo mesta. Arhitektura trga kaže na večstoletno zgodovino mestnega prostora. Podobo je ves čas narekovala sprvoma avguštinska, nato pa frančiškanska cerkev s samostanom.

Slika 1: Spomenik Franceta Prešerna
Foto: Rok Kodela

Ob koncu 19. stoletja je bil trg v večini oblikovan, zgrajene so bile nove stavbe: Mayerjeva palača (Prešernov trg 5) – vzhodni zaključek trga, Frischeva (Prešernov trg 3) in

Slika 2: Prešernov trg
Foto: Rok Kodela

Seunigova hiša (Prešernov trg 2), na drugi strani Ljubljane pa Filipov dvorec (Stritarjeva 9) in Kresija (Stritarjeva 6). Ob začetku 20. stoletja sta bili v secesijskem slogu zgrajeni Urbančeva veleblagovnica (Trubarjeva 1) in prenovljena Hauptmannova hiša (Prešernov trg 1 – prej Wolfova 2). Med obema vojnoma je bila med Hribarjevim nabrežjem in Wolfovo zgrajena moderna fasada Mayerjeve veleblagovnice (Wolfova 1), Plečnikovo Tromostovje oblikovano z belimi balustrskimi ograjami in stopniščema, trg pa se je vizualno in funkcionalno razširja čez reko.

Slika 3: Prešernov trg v božičnem času
Foto: Rok Kodela

Prešernov trg, Ljubljana. [internet]. 2016. [citirano 17.12.2016]. Dostopno na naslovu:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Pre%C5%A1ernov_trg,_Ljubljana.

ČOPOVA ULICA

Čopova ulica je ime ulice v Ljubljani, ime je dobila po Matiji Čopu. "Čopova ulica" je zelo stara, saj je bila med najprometnejšimi v predmestju stare Ljubljane, v katero se vstopa pri Špitalskih vratih. Potem, ko je bil stari Špitalski most (1824–28) porušen so z njega umaknili kramarske kolibe in so jih postavili 23 ob današnji Čopovi ulici, ki do tedaj še ni bila obzidana. Te prodajalne so se imenovalle ljubljanski bazar. Hišice so bile enakega videza, s pilastri na členjenih fasadah in trikotnim zaključkom. Precej so jih podrli po drugi Svetovni vojni, v času izgradnje mestnega gledališča. Prvotna Čopova ulica je bila poimenovana leta 1892, ko so po Čopu

*Slika 4: Čopova
ulica
Foto: Rok Kodela*

poimenovali novo ulico med Trpotčevo hišo in vrtom učiteljišča. V letu 1952 je bila preimenovana v Čufarjevo ulico. Še do konca 19. stoletja se je imenovala Slonova ulica. To ime je dobila zaradi slona, ki je bil leta 1550 darilo otomanskega cesarstva. Nameščen je bil na območju kjer danes stoji hotel Slon. To je bil sploh prvi slon, ki je bil od časa antike prisoten v mestu. Od konca 19. stoletja do leta 1949, ko je dobila sedanje ime, je bila imenovala Prešernova ulica po Francetu Prešernu. Čopova ulica je ena izmed najbolj prepoznavnih ulic v Ljubljani in povezuje Slovensko cesto s

Prešernovim trgom in Tromostovjem. Ulica je pešcona po celotni dolžini. Na njenem začetku stoji znana Frischeva hiša z vogalnim stolpičem, sledi ji stavba Mestne hranilnice, katera je bila zgrajena leta 1903.

Oblikoval jo je arhitekt Josip Vancaša. Lepa je tudi njena notranjost vkateri je danes NLB. Tudi Mestno gledališče stoji ob Čopovi ulici, zgrajeno med leti 1970 in 1974.

Na križišču Slovenske in Čopove ulice stoji zgradba Pošte z vogalnim stolpom in uro, nasproti te pa hotel Slon, kateri je bil zgrajen med letoma 1937–1939. Še zadnja večja in temeljita obnova ulice je bila zaključena novembra leta 1978.

*Slika 5: Čopova ulica, pogled s Prešernovega trga
Foto: Rok Kodela*

VIRI:

Čopova ulica, Ljubljana. [internet]. 2015. [citirano 17.12.2016]. Dostopno na naslovu:
https://sl.wikipedia.org/wiki/%C4%8Copova_ulica,_Ljubljana.

PARK ZVEZDA

Kjer danes stoji park Zvezda je bil v začetku 17. stoletja zgrajen kapucinski samostan z vrtovi, gospodarskimi objekti in cerkvijo sv. Janeza Evangelista. Med Napoleonovimi osvajanji (1809-1813) so stavbi samostana in cerkve Francozi spremenili v vojaško skladišče in konjušnico, leta 1817 pa je bil samostan dokončno porušen.

slika 1: Park zvezda; foto: Jan Gršič

V srednjem in novem veku je Park Zvezda, prav tako kot v rimskem času, ležal zunaj obzidanega mesta. Levi breg Ljubljane, imenovan Novi trg, se je začel ravno na južnem robu območja arheoloških raziskav. Odkrit je bil zunanji rob obrambnega jarka iz novega veka, ki je v kombinaciji z mestnim obzidjem varoval ta predel mesta. Vhod v mesto je bil speljan čez most skozi t. i. Vicedomska vrata.

V mestnem jedru je v izgradnji nova garažna hiša ureja pa se tudi urbani prostor. Park Zvezda in Kongresni trg imata za slovence simbolni pomen, zato mora koncept tudi po izgradnji podzemne garaže ostati nespremenjen. Osnovni načrt je bil izluščenje originalne kvalitete prostora: na eni strani Plečnikove preproge Kongresnega trga s priključenimi prostori kot so piazzetta ob arheoloških ostalinah severnih emonskih vrat, Plečnikova os od Trnovega do Južnega trga, predprostor Univerze,... ter na drugi strani jasne zasnove Zvezde, ki naj jo s dodatni programi, čim manj načenjajo. Velik izziv predstavljata umestitev uvoza in izvoza podzemne garažne hiše.

Park Zvezda je bil urejen leta 1984. Na istem prostoru je do polovice 19. stoletja stal kapucinski samostan z vrtovi. Ime izvira iz simetrične, zvezdaste razporeditve poti, ki tečejo skozi celoten park. Park Zvezda je bil tudi prvi javni mestni park. Zvezdasta zasnova je bila tedaj v Evropi nekakšen trend, uveljavili pa so jo Francozi. Sprva so v parku posadili jagnede, ki pa nimajo dolge življenjske dobe. Kasneje so zasadili divje kostanje. Med vojnama je Plečnik tlakoval Kongresni trg, park obdal s kamnitimi stebrički, kostanje v parku pa zamenjal s platanami, ki stojijo še danes. Lega vodnjaka v Parku je ostala nespremenjena, še iz časa kapucinskega samostana. Peščene poti, izdelane po prenovi, so povzete po osnovni, parkovni funkciji tega prostora.

slika 2: Sidro v Parku zveza; foto: Matjaž Rozman

Kip Emonca

»**Emonec**«, kot se je za pozlačen bronast kip uveljavilo ime, je edini ohranjen spomenik civilni osebi s kipom na stebru s celotnega območja nekdanjega Rimskega imperija. Takšni spomeniki so le še trije, vsi pa predstavljajo cesarje.

Kip emonskega meščana je malo manjši od naravne velikosti, visok je 145 cm, in prikazuje mladega moškega iz časa cesarja Trajana, oblečenega v toga – značilno rimsko oblačilo, ki so ga smeli nositi le svobodni rimski državljani. Kip ki v višino meri okoli pet metrov, sestavljen iz stebra, kapitela in kipa že od daleč pritegne popotnika.

V lapidariju Narodnega muzeja Slovenije si lahko ogledate originalni kip emonskega meščana, na stalni razstavi pa rekonstrukcijo celotnega nagrobnega stebra v naravni velikosti.

slika3: Kip Emonca; foto: Matjaž Rozman

Od kod izvira

Kip je bil najden leta 1836 med kopanjem temeljev za današnjo stavbo Kazina v središču Ljubljane. Ker kip ni bil strokovno izkopen, o videzu ne vemo prav dosti.

Koliko je star?

Kip je bil izdelan na začetku 2. stoletja, v času, ko je bilo območje Slovenije še spadalo v Rimski imperij. Naše ozemlje je bilo za Rimljane velikega strateškega pomena. Naše ozemlje je predstavljalo glavne poti iz Italije v Podonavje in naprej na vzhod. Naseljevanje Romanov se je začelo po ustanovitvi kolonije Akvileje. Naši kraji pa so dokončno prišli pod rimsko nadoblast za časa Oktavijana (poznejši cesar Avgust). V letih 35– 33 pr. n. št. je namreč mejo premaknil vse do Donave, pozneje pa je rimski državi mirno priključil še Noriško kraljestvo. Osvojena področja so postala del imperija in so bila vključena v Ilirik, provinco Panonijo in provinco Norik. Najstarejša rimska kolonija na območju današnje Slovenije je bila Emona. Kako je bil narejen Kip mladega moškega je bil ulit iz brona in pozlačen. Nasajen je bil na železno palico, ki je bila zalita v kamniti podstavek. Ta je stal na korintskem kapitelu, s katerim se je zaključeval steber.

Zanimivosti

Kip so že v antiki popravljali, kar kažejo zakovice, s katerimi so na vsaj treh mestih na kip z notranje strani pritrdili podloge.

Leta 1947 je bil kip zaradi padca močno poškodovan. Sprednji zgornji del trupa je bil razbit na številne kose.

LJUBLJANSKA ŠPICA IN GRUBERJEV KANAL

Slabih deset minut od centra Ljubljane stoji prenovljeno nabrežje, ki je znano po imenu špica (ime izhaja iz špičastega kopnega dela). Že od nekdaj je bila Špica ljubljansko kopališče, dandanes pa je zaradi prelepih zelenih in lesenih površin Špica videti kot plaža, kjer se številni Ljubljančani sončijo na toplem soncu.

Leta 2000 je bil zgrajen most, 38 metrov dolga Hladnikova brv na Špici, ki mesto povezuje z zelenim zaledjem, predmestjem in Botaničnim vrtom, Brv je zamišljena kot ultralahka struktura, namenjena pa je pešcem in kolesarjem.

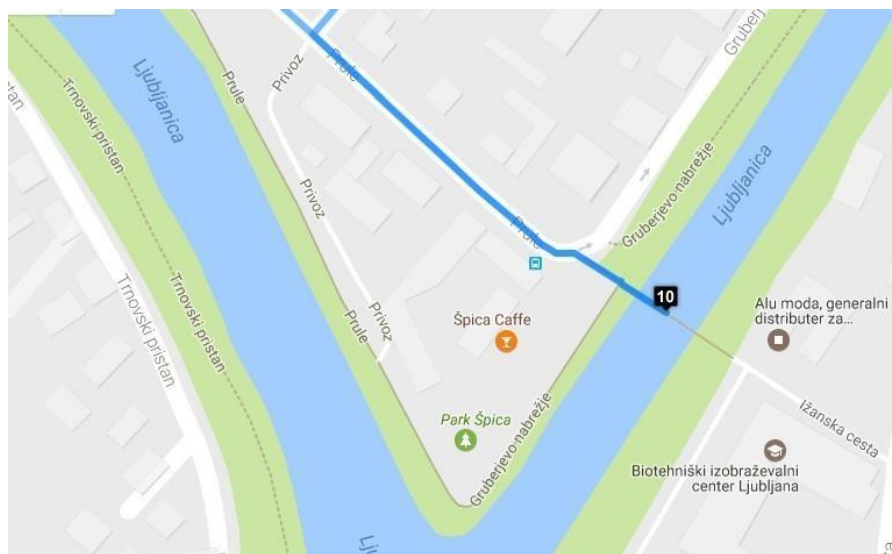
Kavarna Špica Caffè je prostor, kjer se marsikdo lahko odpočije in se sprosti ob poležavanju na ležalnikih in gretju na soncu. Obiskovalci niso nikoli žejni, kajti kavarna ponuja zelenjavne smutije, alkoholne in brezalkoholne koktajle, sladoledne napitke, sadne kupe, sendviče in tortice iz slaščičarne Lolita.

Kavarna tedensko tudi prireja raznovrstne plesne večere, jutranjo telovadbo, razne otroške delavnice in glasba v živo.

Nekoč je na mestu kavarne bila mestna plaža, ki je bila izjemno priljubljena točka. Od centra mesta je oddaljena le deset minut hoje, in tako že leta predstavlja mesto sprostitve in pobeg iz mesta.

Ljubljanska špica, foto: internet

VIRI :

Gruberjev kanal. [internet]. 2017. [citirano 9. 3. 2017]. Dostopno na naslovu:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Gruberjev_kanal

Ljubljana. [internet]. 2017. [citirano 9. 3. 2017]. Dostopno na naslovu:
<https://sl.wikipedia.org/wiki/Ljubljana>

LJUBLJANSKI GRAD

Najstarejša poselitev Grajskega griča sega v 12. st. p. n. š., ko so takratni prebivalci tam zgradili utrjeno naselbino – gradišče. V 13. stoletju je na Grajskem griču nastala prva zidana utrdba, katere obzidje je bila povezava z mestom.

Svojo prvotno obliko je grad spremenil v 15. stoletju, ko so ga povečali (**sklenjeno obzidje z ogelnimi [stolpi](#) ter dvema vhodnima stolpoma, preko katerih so vodila dvizna vrata in [grajska kapela](#)**). V 16.

Ljubljanski grad (obzidje), foto: internet

in 17. stoletju so postopno nastajali preostali objekti, ki mejijo na grajsko dvorišče in tvorijo sedanjo celoto grajskega prostora.

Ljubljanski grad (kaznilnica), foto: internet

V začetku 19. stoletja so oblasti v gradu uredile kaznilnico in dolno vojaško utrdbo in s tem zmanjšale priljubljenost zgradbe med prebivalci mesta.

Ljubljanski grad (Kapela sv. Jurija), foto: internet

Mestna občina Ljubljana je leta 1905 odkupila grad in na njem naselila prebivalce, ki so ostali prebivalci gradu do srede šestdesetih let 20. stoletja, ko so pričeli s pripravami na obnovo. Ob koncu 60. let 20. stoletja se je začelo več kot 35-letno obdobje obnavljanja gradu. **V 90. letih 20. stoletja je grad zaživel predvsem v sklopu poročnih svečanosti,** ki so jih mestne oblasti začele prirejati v prvi obnovljeni grajski stavbi (poleg stolpa in kasneje kapele), v 3. tisočletju pa je Ljubljanski grad poznan kot prizorišče mnogih kulturnih prireditev in razstav.

Današnjo podobo je grad dobil že v času vojvodę in poznejšęga cesarja Friderika III. Habsburškega, v 15. stoletju. Razen gotske kapele sv. Jurija je bil celoten grad predelan v 16. in 17. st. Bil je uporabljen v funkciji vojaške postojanke in tudi deželnega zapora.

Leta 1848 so potem, ko so Francozi porušili stari obrambni stolp, sezidali današnji razgledni stolp z uro. Tam je stanoval čuvaj, ki je s topovskimi streli opozarjal na požare ali na pomembnejše obiske ter dogodke v mestu.

Leta 1980 so ga obnovili in nadzidali, tako da je to danes najvišja razgledna točka v Ljubljani.

Ljubljanski grad (razgledni stolp), foto: internet

Na grajskem griču, v neposredni bližini gradu, je tudi spomenik [puntarjem](#), upornim tlačanom.

1

2

3

1: Ljubljanski grad (spomenik puntarjem), foto: Nina Kuhar

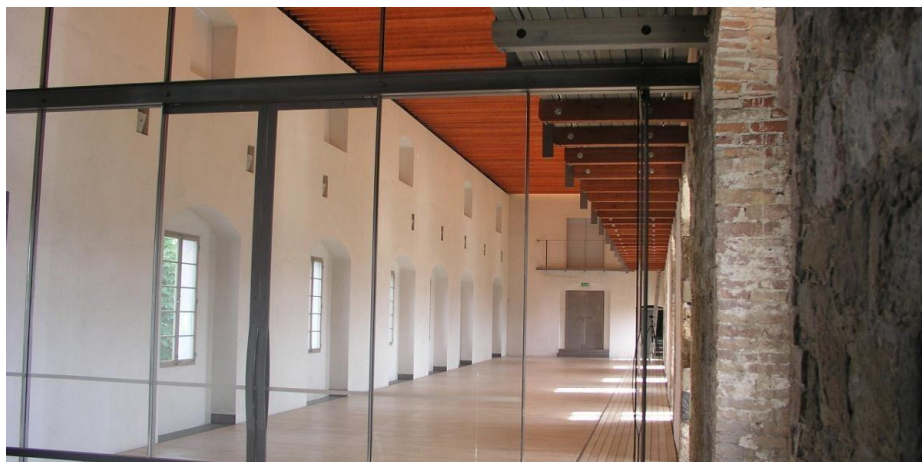
2: Ljubljanski grad (spomenik puntarjem), foto: Nina Kuhar

3: Ljubljanski grad (spomenik padlim), foto: Tamara Grabovica

Ljubljanski grad (sončna ura), foto: internet

Leta 1905 je mestna občina kupila grad za kulturne namene a do 1964 je služil kakor stanovanjski kompleks. Nato se je začela prenova grajskih stavb.

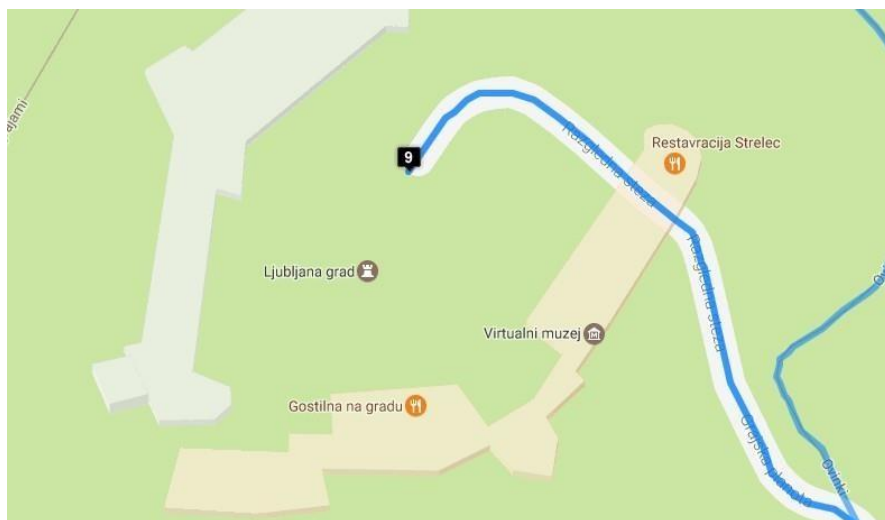
Ljubljanski grad (dvorana), foto: internet

Danes je grajsko dvorišče prizorišče raznih kulturnih prireditvev, sploh polžti se odvijajo razne razstave, ki so vrjedn ogljda. V gradu sta urejeni tudi dve poročni dvorani, kjer se vsako soboto zvrsti mnogo porok, v pritličju pa je kavarna.

Marca 2005 je bila žrtev vandalizma.

Lokacija Ljubljanskega gradu

VIRI:

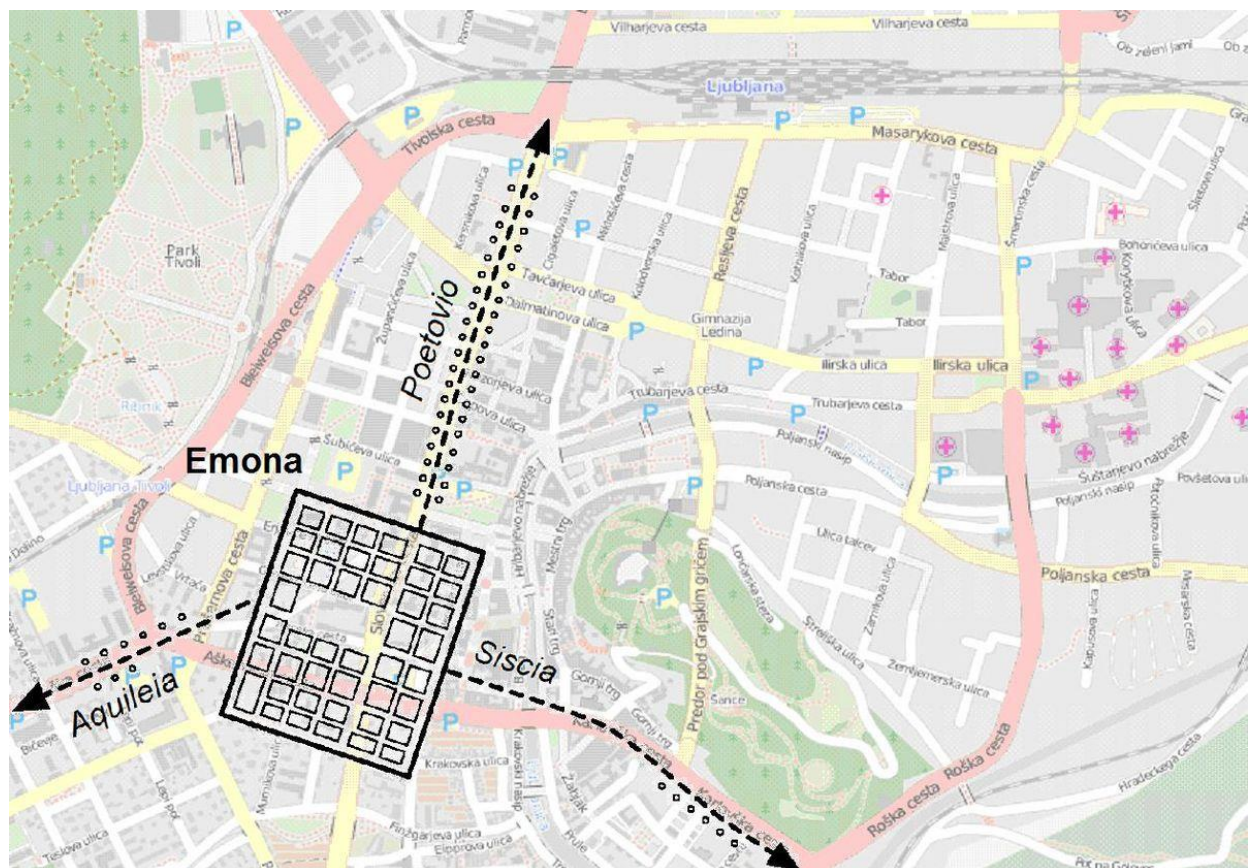
Ljubljanski grad. 2014. [internet]. [citirano 10. 1. 2017]. Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Ljubljanski_grad.

Regija osrednja Slovenija. 2006. [internet]. [citirano 10. 1. 2017]. Dostopno na naslovu:
<https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/ogledi-in-izleti/>.

RIMSKI ZID V LJUBLJANI

USTANOVITEV EMONE

Leta 55 pr. n. št. So Rimljani zavzeli območje današnje Ljubljane. Nato so dokaj hitro ustanovili Emono. Sprva je služila le kot vojaški tabor XV. legije Apollinaris, a so kmalu po tem v neposredni bližini odkrili nahajališče zlata. Emona je tako kmalu postala veliko pomembnejša postojanka. Gestrateška lega in prometne poti ki so potekale skozi samo Emono so nedvomno pomagale k razvoju in širitvi mesta.

PREBIVALCI EMONE

Emona bi lahko po velikosti imela do 10000 prebivalcev, verjetno pa jih je imela mnogo manj, menda nekje med 4000–6000. Zgodovinarji še danes niso enotni glede točne številke prebivalstva. V mirnih časih je imela poleg meščanov tudi obsežno zaledje zunaj mestnih zidov. O prebivalcih Emone, njihovem premoženju, poklicih, in družbenem položaju, ki so jih opravljali, veliko povedo votivni kamni na grobiščih in nagrobniki in v stanovanjskih zgradbah. V mestu je bilo poleg svobodnjakov tudi znatno število sužnjev, ki so jih imele v lasti bogatejše družine. Med prvimi naseljenci so bili tudi številni vojni veterani. Imena in namembnost zgradb kažejo, da so revni prebivali ob samem mestnem obzidju ali celo na drugi strani samega obzidja, južni del mesta je pripadal srednjemu sloju prebivalstva, višji sloj pa je živel v samem centru mesta. Emonska grobišča in novčne najdbe kažejo, da se je število prebivalcev med različnimi ujмами zmanjšalo. Emona je bila najbolj ogrožena med markomanskimi vojnama (166–180) ter epidemijo kuge, ki je razsajala v 2. stoletju. V pozni antiki so na zmanjšanje števila prebivalcev prav tako močno vplivali tudi gospodarska nestabilnost ter vdori barbarских plemen.

Okolica Ljubljane oz. rimske Emona je bila naseljena že v prazgodovini. Med najbolj znane prebivalce tega območja nedvomno spadajo koliščarji, ki so živeli na Ljubljanskem barju.

PROPAD EMONE

V času cesarja Marka Avrelija (161–180) se je začel propad Emone s prvim markomanskim vpadom na to ozemlje. Po vpadu so se Markomani umaknili visoko na sever, a si kraji skoraj niso več opomogli. Izdelava emonske keramike je zamrla, bogatim grobnicam iz Šempetra v Savinjski dolini pa se žal niso pridružile nove. Leta 238 je bila Emona ob pohodu cesarja Maksimina v Italijo prvič dokončno porušena. Leta 314 jo je prizadela državljanska vojna. Tej je sledilo obleganje Zahodnih Gotov pod vodstvom Alarika (leta 401). Dokončno pa so Emono porušili Huni pod vodstvom Atila na svojem drugem pohodu proti Italiji (leta 452).

Prebivalstvo se je izselilo v Italijo in deloma v Istro (današnji Novigrad je nastal kot Emona Nova), Ljubljanska kotlina pa je ponovno zacvetela šele po odhodu Langobardov v Italijo (leta 568) in pa s prihodom Slovanov.

TLORIS MESTA

Emona je bila zgrajena leta 14/15 n. št. po vzorcu klasičnih rimskih mest. Mesto je imelo obliko pravokotnika s stranicama 300 x 360 dvojnih rimskih korakov oziroma 430 x 540 metrov. Glavna mestna ulica v smeri sever–jug je potekala po trasi nekdanje jantarne ceste. Začela se je pri glavnih severnih mestnih vratih pri sedanji Bukvarni na Slovenski cesti in se končala pri južnih vratih pri križišču Mirja in Barjanske ceste. Glavni kardo (proti vzhodu) ni ležal na simetrali mesta, ampak je bil zaradi že obstoječe ceste, foruma in značilnosti zemljišča zamaknjen za eno ulico (cardin). Glavni kardo je bil širok 14 dvojnih korakov ali 21 metrov. Glavna mestna ulica v smeri vzhod–zahod se je začela pri glavnih zahodnih mestnih vratih, ki so stala na podaljšku sedanje Snežniške ulice med Gregorčičevo ulico in Rimsko cesto, in se končala pri glavnih vzhodnih vratih, ki so stala na severozahodnem vogalu Križank na Trgu francoske revolucije. Od zahodnih vrat je po sedanji Tržaški cesti peljala cesta proti Nauportusu, od vzhodnih pa preko mostu na Bregu in Levstikovega in Gornjega trga proti Neviodunumu.

Glavni dekuman je bil dolg 300 dvojnih korakov ali 450 metrov in širok 14 dvojnih korakov ali 21 metrov. Emona je delil na skoraj enaki severno in južno polovico.

Križišče glavnega karda in glavnega dekumana je bilo na križišču Slovenske in Rimske ceste.

OBRAMBA MESTA

Obrambni sistem Emone in vse dostopne poti v mesto so bili zasnovani in zgrajeni najverjetneje že v prvi fazi gradnje mesta. Domnevo potrjuje napis, postavljen med 19. avgustom leta 14 in zgodnjo pomladjo leta 15, ki so ga našli ob vzhodnih glavnih vratih. Emona je imela obzidje, ki je dajalo meščanom varnost, okoliškemu prebivalstvu pa je nudilo zatočišče v primeru nevarnosti. Dolgo je bilo 1320 passusov ali približno 1950 metrov. Za njegove temelje je bilo treba izkopati več kot 10000 m³ prod in gline in vgraditi več kot

30000 m³ kamnja in najmanj 6000 m³ malte. Ogromne količine materiala je bilo potrebno izkopati tudi ob gradnji obrambnih jarkov in kloak. Z izkopanim materialom so zgradili notranje nasipe za dostop na obzidje ter izravnali teren znotraj obzidja,

predvsem na jugovzhodu, kjer je teren strmo padal proti Ljubljani. Mestne utrdbe so zgradili z državnimi, včasih tudi s cesarjevimi zasebnimi sredstvi, za njihovo vzdrževanje pa je morala skrbeti mestna uprava ter premožni meščani. Popravila obzidja so postala pogostejša v pozni antiki, predvsem zaradi pritiskov napadalcev z vzhoda in razvoja oblegovalnih naprav. Mestno obzidje je bilo visoko 6 do 8 metrov in je imelo 29 stolpov, ki so se največkrat prilagajali mestnim vratom, kar je mogoče dokazati predvsem na južnem in severnem delu obzidja. Zidovi so bili zgrajeni iz lomljenega kamna, ki so ga najverjetneje pridobivali z grajskega griča, kar pojasnjujejo še danes vidna strma brežina ter useki nad Mestnim in Starim trgom. Na zunanji strani so bili kamniti kvadri, povezani z malto, na notranji strani pa je bil zid grajen iz zmesi oblic, peska, manjših kamnov in deloma drobcev opeke, zato je bil zid zelo močan in trden.

Vsa mestna vrata je varoval vsaj en stolp. Vsi do sedaj odkriti stolpi so bili pravokotni. Izjema je bil jugovzhodni stolp, ki je bil okrogel. Glavna mestna vrata so bila prilagojena vojaškim oziroma trgovskim cestam, ki so vodile proti drugim rimskim mestom. Glavna in stranska vrata v južnem zidu so bila simetrična s severnimi, kar je zanimivo, saj so južna vrata vodila v precej neprehodno in zamočvirjeno okolico mesta. Stranska vrata so bila usklajena z izhodi mestnih ulic. Vratna odprtina južnih vrat je bila dolga 6,3 m. (Slika 2: Obzidje in glavni vhod v mesto)

OSTANKI EMONE V DANAŠNJI LJUBLJANI

Emono dokončno porušili Huni (Leta 452) in do polovice 6. stoletja je Emona ostala brez prebivalcev. Manj pomembne in porušene objekte, na primer

spomenike, so prebivalci Emone že v pozni antiki uporabljali za obnovo porušениh stavb ali kanalov, v srednjem veku je to postalo splošna praksa graditeljev Ljubljane. V Ljubljani se je kljub temu še vedno ohranila vrsta ostankov rimske Emone. Najbolj ohranjen je južni del emonskega obzidja na Mirju, znan tudi kot Rimski zid.

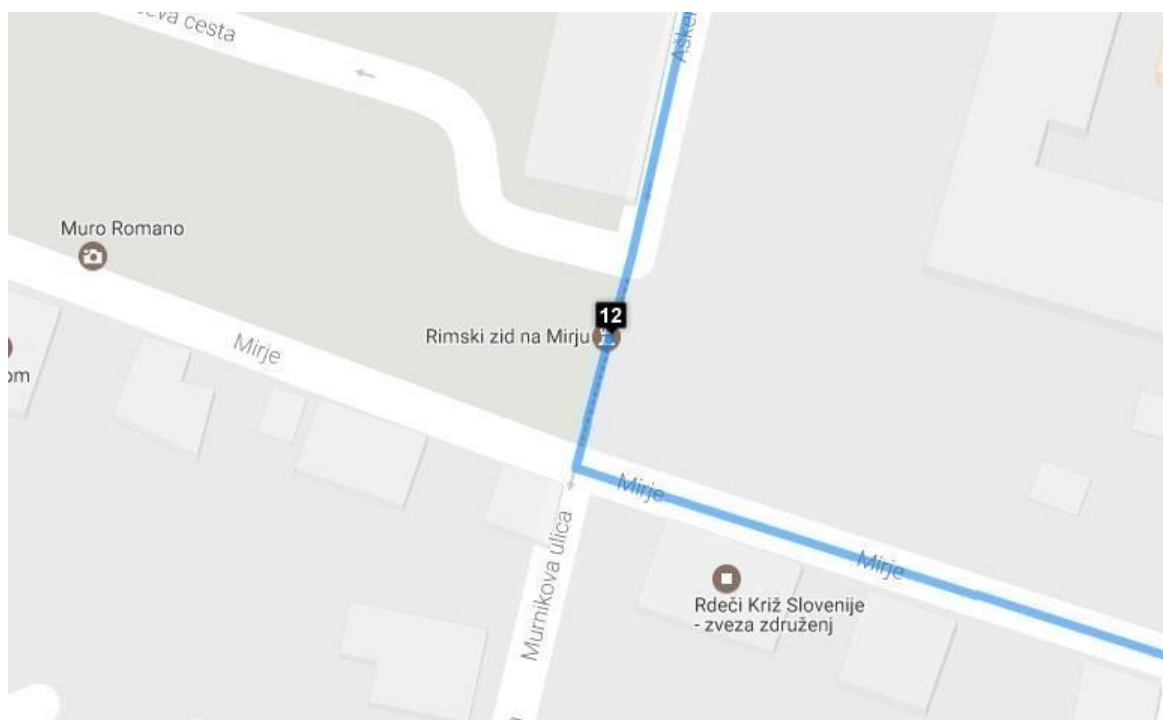
(Slika 3: Zoisova piramida ob Rimskem zidu)

RIMSKI ZID OZ. JUŽNI DEL OBZIDJA (MIRJE)

Na Mirju je skoraj v celotni dolžini ohranjena južna stranica emonskega obzidja. Nekatera vrata so bila še v času Emone zazidana zaradi nevarnosti vpadov. Nekdanji glavni vhod označujejo stebri, ki jih je zasnoval arhitekt Jože Plečnik. Na

začetku 20. stoletja ga je izkopal in restavriral kustos takratnega Deželnega muzeja Walter Schmid. V dvajsetih letih je ljubljanski Mestni svet hotel porušiti Rinski zid, kajti naj bi zaviral razvoj prometa in da kazi izgled mesta. Za ohranitev južnega emonskega zidu sta zaslužna mednarodno priznani arhitekt Jože Plečnik in tedanji spomeniški konservator France Stelè. Vzpostavil je lapidarij, v katerega je vgradil arhitekturne elemente, ki so jih našli v bližnjih emonskih hišah, ter piramido. V nasprotju z običajnim mišljenjem piramida ni izvirno emonska, ampak si jo je arhitekt zamislil po vzoru piramide, ki si jo je družina Cestijev kot nagrobni spomenik postavila na Vii Appii v Rimu. (Slika 4: Zid na Mirju)

(Slika 5: Lokacija Rinskega zidu na Mirju)

Viri:

Rimski zid. 2017. [internet]. [citirano 15.2.2017]. Dostopno na naslovu:
<http://www.mgml.si/mestni-muzej-ljubljana/arheoloski-park-emonarimski-zid/>.

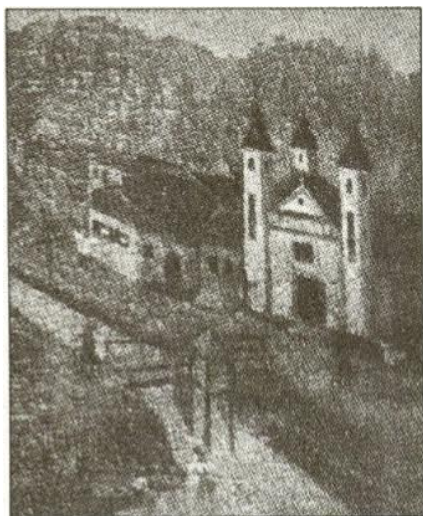
Rimski zid na Mirju. 2017. [citirano 10.2. 2017]. Dostopno na naslovu:
<http://www.dedi.si/dediscina/111-rimski-zid-na-mirju>.

Rimski zid na Mirju. 2017. [citirano 15.2.2017]. Dostopno na naslovu:
<https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/aktivnosti/znamenitosti/rimski-zid-na-mirju/>.

Emona. 2017. [citirano 15.2.2017]. Dostopno na naslovu:
<https://sl.wikipedia.org/wiki/Emona>.

Davorin, V. 2000. "Plečnikova Ljubljana". Plečnikov Rimski zid na Mirju. Ljubljana: DZS.

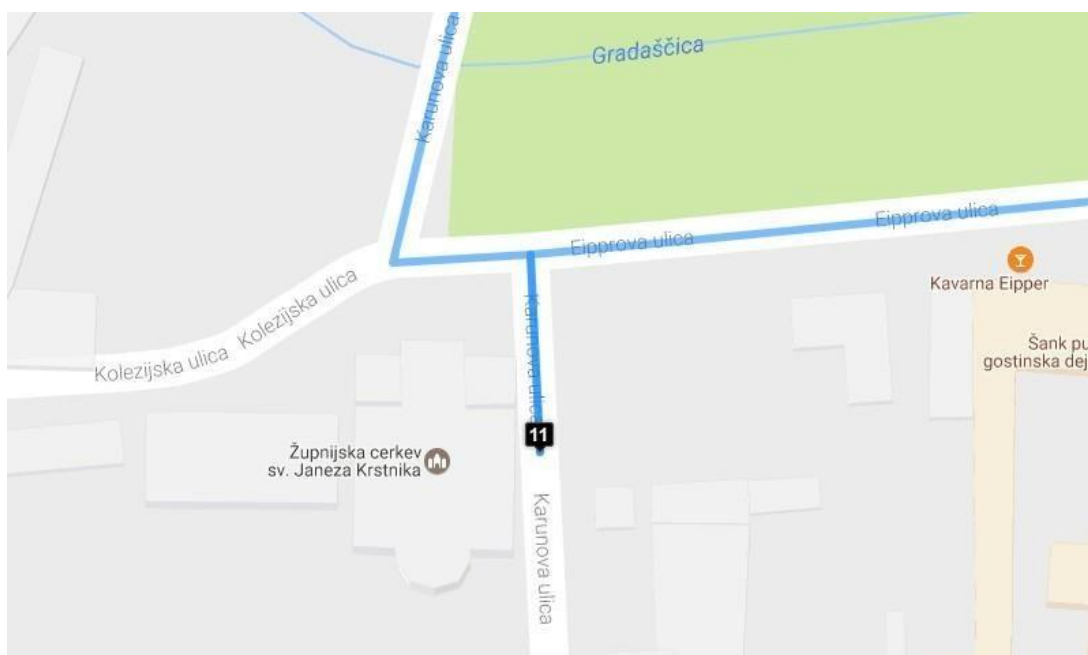
TRNOVSKA CERKEV (Cerkev Janeza Krstnika)

Slika 1: prvotna Trnovska cerkev s kapelico

Trnovska cerkev, tudi Cerkev Janez Krstnika, je župnijska cerkev župnije Ljubljana Trnovo, ki se nahaja v ljubljanski četrti Trnovo. Prvotno Trnovsko cerkev, ki je med drugim tudi najstarejša cerkev v Trnovem, je leta 1753 zgradil arhitekt Candido Zulliani v baročnem slogu. Cerkev naj bi stala na mestu, kjer je bila že pred tem postavljena kapela. Odločitev, da bodo cerkev zgradili, je sprejel takratni župan Ljubljane Anton pl. Janežič, zaradi pritiskov vse bolj razvijajočega in vse številnejšega prebivalstva. Iz takratnega časa se je ohranilo le nekaj slik, med njimi sliki sv. Krstnika in sv. Antona, ki ju je naslikal Valentin Metzinger

Zaradi razvoja trnovskega območja je cerkev postajala vse bolj premajhna. Leta 1845 je prvič uničil potres, zato so se odločili, da cerkve ne bodo obnovili, temveč zgradili novo. Cerkev je dobila povsem novo podobo in je tipičen primerek arhitekturnega oblikovanja 19. stoletja. V taki podobi pa ni ostala dolgo, saj jo je čez 40 let ponovno prizadel močan potres.

Slika 2: Zemljevid

Slika 3: Trnovska cerkev po prenovi okoli leta 1900

V obnovi je po načrtih arhitekta Raimunda Jeblingerja dobila neoromansko podobo. Freske v prezbiteriju je izdelal slovenski slikar Matej Sternen. Zelo pomembno vlogo pri obnovi pa je imel tudi eden najbolj znanih slovenskih arhitektov Jože Plečnik. Ta

je poskrbel predvsem za okrasitev notranjosti cerkve, prispeval pa je tudi k ureditvi okolice, kot je na primer gradnja trnovskega mostu. V tistem času je bil dolgoletni župnik trnovske cerkve tudi slovenski pisatelj Fran Saleški Finžgar. Z Jožefom Plečnikom sta bila zelo dobra prijatelja in Plečnik je v hiši poleg cerkve, ki je danes urejena v muzej, tudi živel.

Slika 4: Hiša Jožeta Plečnika s Trnovsko cerkvijo v ozadju

Trnovska cerkev sodi po svojih temeljnih oblikovnih lastnostih med značilne, četudi ne morda vrhunske zasnove svojega časa. Trnovska cerkev ima kot stavba več funkcij in pomenov. V prvi vrsti je svetišče, hkrati pa je povezana z mnogimi pomembnimi in manj pomembnimi človeškimi usodami. Povezana je z bližnjo okolico Gradaščice, starega in novega Trnovega ter s celotnim mestom. Vse kaže, da po tej strani postaja pomembna arhitekturna in urbanistična prvina v mestnem delu, ki je eden lepših delov Ljubljane.

ZANIMIVOSTI

Z zgodovino cerkve je povezana tudi ena najbolj znanih ljubljanskih ljubzenskih zgodb. Pesnik Francez Prešeren je bil dolga leta zaljubljen v lepo mestno dekle Julijo Primic, ki pa mu ljubezni ni nikoli vračala. Pred cerkvijo je pesnik leta 1833 prvič srčal svojo muzo Julijo in se vanjo v hipu zaljubil. V spomin na ta dogodek je napisal vrsto sonetov, ki so bili posvečeni prav njej.

Slika 6: Trnovska cerkev danes

Cerkve ima dva visoka zvonika, na enega od njiju se je povzpel tudi slovenski plezalce in alpinist Tomaž Humar.

VIRI:

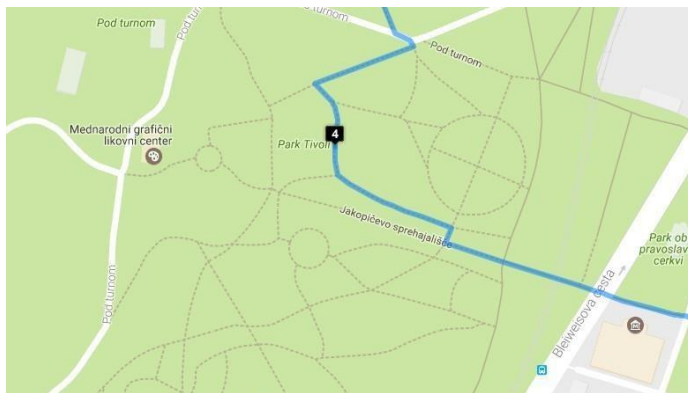
Župnija Trnovo. 1992. [internet]. [citirano 18.12.2016]. Dostopno na: <http://www.trnovo.info>.

Cerkve sv. Janeza Krstnika, Ljubljana. 2003. [internet]. [citirano 18. 12. 2016]. Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Cerkve_sv._Janeza_Krstnika,_Ljubljana.

Trnovska cerkev. 1995. [internet]. [citirano 18. 12. 2016]. Dostopno na naslovu: <https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/aktivnosti/znamenitosti/trnovska-cerkve-cerkve-janeza-krstnika/>

Podobe Trnovske cerkve. 1998. [internet]. [citirano 18.12.2016]. Dostopno na naslovu: <http://www.slideshare.net/LancerSlo/podobe-trnovske-cerkve>

PARK TIVOLI IN ROŽNIK

PARK TIVOLI

Park Tivoli je največji ljubljanski park. Načrt za javni park je izdelal francoski inženir Blanchard. Park so odprli leta 1813. Kasneje so

ga urejali Latterman, vrtnarji maršala Radetzkega in drugi. Po potresu je pri urejanju svetoval arhitekt Fabiani županu in vrtnarju Heinicu. Švicarijo je načrtoval arhitekt Koch, ledenico v bližini pa arhitekt Jager. Dobro stoletje kasneje, med letoma 1921 in 1939, je Jože Plečnik delno preuredil podobo parka. Danes ima park številne sprehajalne poti, cvetlične ureditve, fontane in kipe. Glavne točke parka so trije veliki kostanjevi drevoredi in Jakopičev drevored, ki ga je razširil in uredil Plečnik.

Park so v prvi, še posebej pa v drugi polovici 20. stoletja dopolnjevali z različnimi objekti športno-sprostitutvene narave.

Slika 1: Športna dvorana Tivoli

Tako so zgradili ribnik, ob preureditvi vrtnarije dodali botanični vrt, ohranili rastlinjak, med drugo svetovno vojno so uredili otroško igrišče, že prej letno kopališče Ilirija (1929), športno dvorano Tivoli

(1965; arhitekt Marjan Božič), pokrito kopališče s fitnesom in kegljiščem (1973; arhitekt Fedja Košir) ... Poleg tega se v parku nahajajo še odprta igrišča za tenis, košarko, kotalkanje in mini golf.

Slika 2: Tivolski grad

V parku sta še dva pomembnejša baročna objekta: Cekinov in Tivolski grad. Skupaj z Rožnikom in Šišenskim hribom obsega Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib 509 ha.

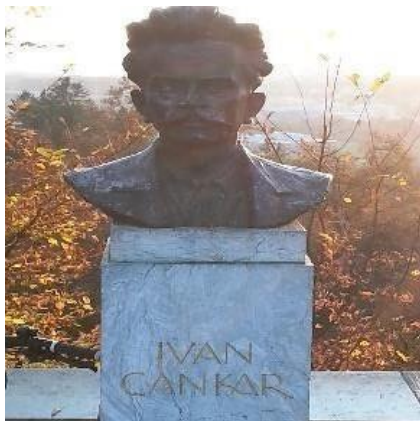

Podobo parka pa krasi tudi kip dečka s piščaljo, ki je tudi zaščitni znak RTV Slovenije.

Slika 3: Deček s piščaljo

ROŽNIK

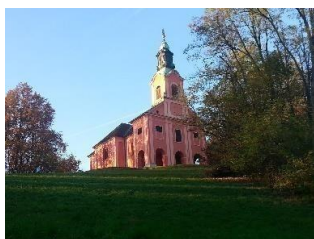
Rožnik je grič, hkrati pa tudi četrtna skupnost v Ljubljani in priljubljena sprehajalna točka Ljubljančanov. Vrh Rožnika se imenuje Šišenski hrib (429 m), bolj obiskan pa je Cankarjev vrh (394 m), poimenovan po pisatelju Ivanu Cankarju, ki je v letih med 1910 in 1917 živel na kmetiji na tem mestu. Zgradba je danes prenovljena v gostilno, v enem od poslopij je ljubljanski Mestni muzej uredil Cankarjevo spominsko sobo.

Slika 4: Doprnski kip Ivana Cankarja

Na dvorišču je bil leta 1948, ob 30. obletnici pisateljeve smrti, postavljen tudi njegov doprnski kip.

Nad hišo stoji Cerkev Marijinega obiskanja, na livadi pod njo pa je prostor za različne prireditve ali slavnosti.

Slika 5: Cerkev Marijinega obiskanja

Na tem mestu se vsakoletno tradicionalno praznuje praznik dela (1. maj). Ob tej priložnosti pred cerkvijo prižgejo kres, ki so ga pred uveljavitvijo 1. maja kurili za kresno noč. Tistega dne pa je tudi podeljena literarna nagrada kresnik.

VIRI:

Rožnik: [internet]. [citirano 12.3.2017]. Dostopno na spletnem naslovu:
<https://sl.wikipedia.org/wiki/Ro%C5%BEnik>

Park Tivoli: [internet]. [citirano 12.3.2017]. Dostopno na spletnem naslovu:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Park_Tivoli,_Ljubljana

PLEČNIKOVA PROMENADA

Plečnikova promenada je del urbanistične ureditve, ki jo imenujemo Lattermanov drevored in okolica Tivolskega parka. Park je pritegnil Plečnikovo pozornost in njegov prvotni plan je bil postaviti številne monumentalne stavbe, vse od univerz pa do parlamenta. Realizirala se je samo ena njegova ideja, in sicer peščena aleja. Njegova želja je bila, da bi se ta zlila z naravo.

Slika 1: Plečnikova promenada, Avtor: Maša Maglov

Zagotovo je bila to ena pomembnejših potez Tivolija, ker predstavlja glavni vstop v park z mestne strani.

Leta 1929 je Plečnik začel z ureditvijo, svoje delo pa je končal leta 1933. Sprehajališče je uredil kot **peščeno pot z robniki**, na sredino je dal postaviti **betonske nosilce za steklene svetilke** in ob straneh je dal postaviti **klopi**. Širšo podobo promenade pa je dosegel z novo nasajenim kostanjevim drevoredom. S tem niso vzpostavili povezave le med gradom Tivoli in centrom, povezali so tudi posamezne dele parka.

Slika 2 in 3: svetilka in klop, Avtor: Maša Maglov

Plečnikova promenada in sprehajališče na začetku nista bila dobro sprejeta med meščani saj jih je motila širina, ta je onemogočila senco, katera je meščanom ugajala. Poimenovali so jo celo Sahara. Plečnik pa je med prvotno traso železnice in Lattermanovim drevoredom zasnoval tudi simetričen otroški park, ta je bil načrtovan v trikotni obliki.

Glavni element promenade naj bi bil **niz svetilk iz umetnega kamna**, postavljen v osi sprehajalne poti. Na vrhu promenade pa se nahaja grad, ki se ga zelo dobro vidi s Cankarjeve ulice, ta pa vodi v središče mesta. Počasi pa se je tudi ta vrasla v ostalo parkovno zasnovo Tivolija in življenje mesta.

V 80. letih je nova Prešernova cesta, kot že pred tem prestavitev železniške proge v 60., ponovno prečkala promenado in jo z betonskimi prehodi odtujila od mestnega središča. Ob jubileju leta 2003 pa so znamenito

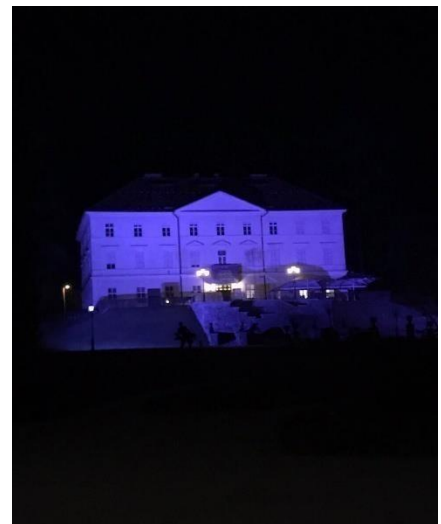
Plečnikovo promenado prenovili konservatorji,
katere je vodila kranjska arhitektka Darja
Pergovnik.

Leta 2009 pa je bila Plečnikova
promenada razglašena za
kulturni spomenik državnega
pomena.

[Vaš vir citirajte tukaj.]

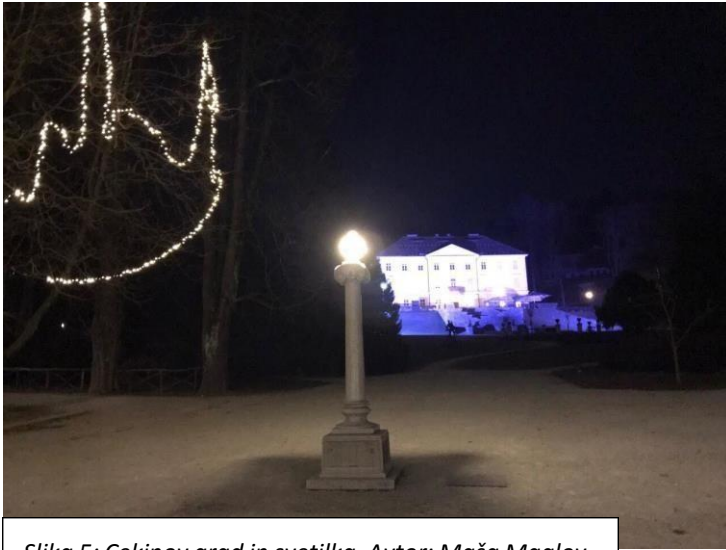
CEKINOV GRAD leži na robu Tivolskega parka v Ljubljani.

Ta je bil sprva namenjen oddihu in zabavi plemstva, pa tudi nekaj lastnikov se je v tem času zamenjalo. Med njimi je imela pomembnejšo vlogo družina Petra Kozlerja, avtorja znamenitega Zemljevida Slovenske dežele in pokrajin iz leta 1853.

Slika 4: Cekinov grad, Avtor: Maša Maglov

Med letoma 1752 in 1755 je **Baročni dvorec** dal zgraditi grof Leopold Karl Lamberg po načrtih arhitekta Johanna Georga Schmidta. Kasneje ga je, kot darilo dobila Ivana Lamberg, ki je bila poročena z jahalnim mojstrom Lovrencem Szögenyjem. Njegovo ime so Ljubljanci poslovenili ter ga po njem preimenovali iz Lambergovega v Cekinov grad.

Slika 5: Cecinov grad in svetilka, Avtor: Maša Maglov

Iz vhodne avle, katero krasijo oboki in podprta je na štirih kvadratnih stebrih, se odpirajo prehodi v druge prostore. Stopnišče z ograjo se po dveh straneh vzpne navzgor. V nadstropju je slavnostna dvorana, ki se odpira v park. Na stropu je posebna in občudovanja vredna poslikava. Poslikava je bila večkrat preslikana in sicer leta 1905 in 1954–55, leta 1966 pa v celoti restavrirana.

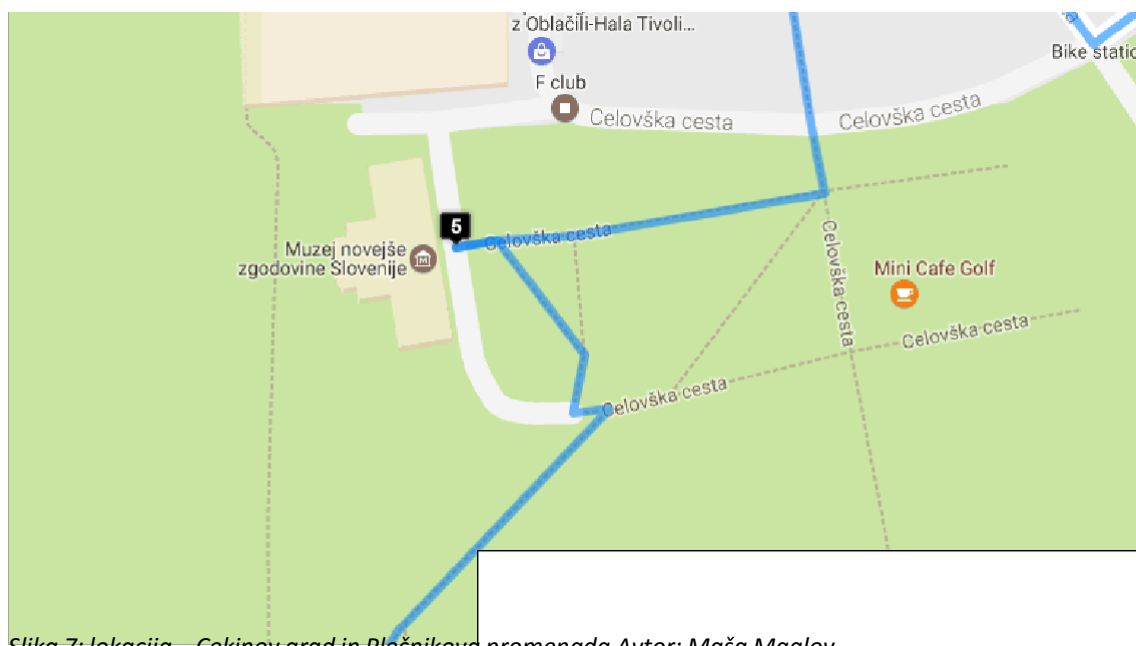
Zadnje obnavljanje je prineslo **sodobnejše oblike** in **prilagoditve muzejskemu namenu**, s tem pa je grad izgubil del historične podobe. Cecinov grad pa svojo podobo izgublja oz. tej škoduje blizu zgrajena športna dvorana imenovana Hala Tivoli.

Gard leži na terasi na
vzpetini, do kamor vodijo
položne stopnice, pot do
gradu nas pelje skozi
Tivolski park.

Po koncu druge svetovne vojne je bil dvorec podržavljen, v njem sta dobila prostor Ministrstvo za notranje zadeve in Ljudska tehnika, muzej pa se je vanj preselil leta 1951. Na koncu je bil preimenovan v **Muzej novejše zgodovine Slovenije**, to se je zgodilo leta 2003 kot posledica obsega in vsebine zbiranja, proučevanja, hranjenja in razstavljanja muzejskega gradiva, ki obsega zgodovino 20. stoletja. V tem času je bila za javnost odprta tudi nova stalna razstava Slovenci v 20. stoletju, ta je leta 1998 muzeju prinesla nominacijo za nagrado evropskega muzeja.

Slika 6: Cekinov grad, Avtor: Maša Maglov

Slika 7: lokacija — Cekinov grad in Plečnikova promena Avtor: Maša Maglov

VIRI:

Plečnikova promenada. [internet]. 2016. [citirano 7.1.2017]. Dostopno na naslovu:

https://sl.wikipedia.org/wiki/Ple%C4%8Dnikova_promenada

Muzej za arhitekturo in oblikovanje. 2012. *Plečnikova promenada*. [internet]. [citirano 7.1.2017]. Dostopno

na naslovu: <http://www.mao.si/Dogodek/Plecnikova-promenada.aspx>

Plečnikova Ljubljana. [internet]. [citirano 7.1.2017]. Dostopno na naslovu:

<http://projekti.gimvic.org/2001/plecnik2c/gabric/ljubljana1.htm>

Muzej novejšje zgodovine Slovenije. 2013. *Cekinov grad*. [internet]. [citirano 7.1.2017]. Dostopno na

naslovu: http://www.muzej-nz.si/sl/pages.php?id_meni=50&id=26

Cekinov grad. [internet]. 2016. [citirano 7.1.2017]. Dostopno na naslovu:

https://sl.wikipedia.org/wiki/Cekinov_grad

CENTER STOŽICE

Center Stožice, odprt avgusta 2010, je hibridno zasnovan športni kompleks, ki meri 182000 kvadratnih metrov, obsega pa nogometni stadion s 16038 sedeži ter večnamensko dvorano Arena Stožice z zmogljivostjo 12484 obiskovalcev. S tem ponuja uravnoteženo interakcijo med športnimi in kulturnimi vsebinami. Center Stožice sodi med vrhunsko športno infrastrukturo Slovenije in njenega glavnega mesta. Nahaja se v mirnem stanovanjskem predelu, le 3 km od centra mesta ter priročno v neposredni bližini obvoznice. Kompleks, ki je tudi nov mestni arhitekturni pomnik, je zlahka dostopen z javnim prevozom od središča mesta. Od odprtja je Center Stožice gostil številne športne prireditve in glasbene umetnike svetovnega formata, med drugim pa je v njem potekal tudi finale evropskega prvenstva v košarki – EuroBasket 2013.

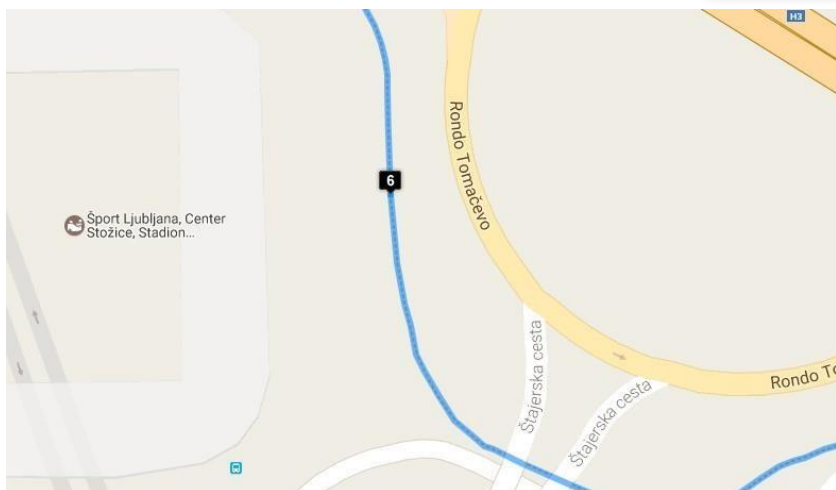
SLIKA 1: ARENA STOŽICE

Arena je poleg športnih aktivnosti primerna tudi za izvedbo kulturnih in zabavnih prireditev ter kongresov in poslovnih dogodkov. Center je zasnovan zelo sodobno in z veliko mero interakcije med programi športne in komercialne dejavnosti in vse to z namenom, da v čim večji meri prispeva k boljšemu zdravju in dobremu počutju vseh obiskovalcev.

V košarkarski dvorani je potekalo finale EUROBASKETA 2013.

SLIKA 2: ARENA STOŽICE

Center je zasnovan zelo sodobno in z veliko mero interakcije med programi športne in komercialne dejavnosti

SLIKA 3: PLEČNIKOVE ŽALE

Jože Plečnik je arhitekt Plečnikovih Žal, ki so del Centralnega pokopališča Žale v Ljubljani. S povečanjem števila prebivalcev v Ljubljani in s tem tudi povečanjem potreb po grobovih v 30. letih 20. stoletja, so pokopališče na področju Ljubljane razglasili za centralno in ga v ta namen tudi ustrezno preuredili. Leta 1938 je bil načrt končan, takrat pa se je pričela tudi sama gradnja. Plečnikovi objekti so postavljeni na strogo zamejen prostor, saj so bile ovira parcele, ki jih tedanji lastniki niso želeli prodati za pokopališče. Objekti so bili večinoma končani leta 1940, njihovo notranja podoba

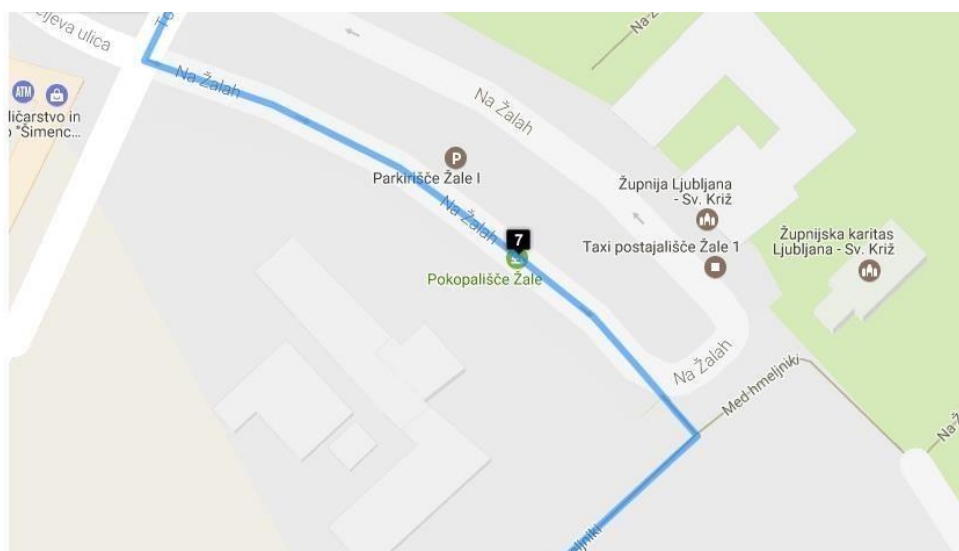
pa pretežno šele leta 1944. V prvem desetletju 21. stoletja so bile Plečnikove Žale razglašene za kulturni spomenik Slovenije državnega pomena. Prejele so tudi znak Evropskega spomenika, kakršnega imajo samo trije spomeniki Sloveniji (še Bolnica Franja in cerkva Javorca). Osrednja molilnica je bila leta 2006 preimenovana v Plečnikovo molilnico in takrat so v njej postavili stalno razstavo Arhitekturni detajli Plečnikovih Žal. Tako molilnica ni bila več sakralni objekt (od druge svetovne vojne ni opravljala te funkcije), ampak je postala kulturni objekt, kjer se organizirajo tudi koncerti in druge umetniške razstave. Vhod je zgrajen monumentalno kot mogočne propileje, ki vodijo v Vrt vseh svetih skozi široko dvonadstropno stebrišče, kakor je prostor poslednjega slovesa poimenoval Plečnik. Seveda pa Plečnik ni želel ustvariti klasičnega pokopališča, ampak je želel prostoru poslednjega slovesa dati drugačno etično noto ali kakor je sam večkrat poudaril: »Uredimo vrt poslednjega slovesa z rajnimi, v njem v zelenju postavimo kapelice, ki naj bodo individualne mrtvašnice. Imenujmo jih po farnih patronih, tako da bo vsak našel zadnjo postajo v kapelici lastne fare.« Skulpturi, ki sta delo Boža Pengova, se nahajata na vrhu stebriščnega portala.

MOLILNICA je osrednja stavba žalskega kompleksa, ki je oblikovana kot rastrska mreža pravokotnih okenskih polj, pred katere so nameščeni stilizirani staroegipčanski alabastroni (posode, v katerih so Egipčan shranjeval olja) in kot taki spominjajo na simboliko obreda maziljenja v krščanskem pogrebem obredju. S

tem je Plečnik molilnico simbolično povezal z mislijo priprave na večno življenje. Katafalk in govorniški oder, ki je namenje poslovenilnim besedam in zahvalam pokojniku, se nahajata pod velikim baldahinom. Stavbo mizarskih DELAVNIC, ki je namenjena izdelovanju krst, pa je Plečnik umestil čisto na koncu. Fasadno strukturo lepo poudari uporaba opeke in vzorčasto oblikovanih savskih prodnikov, kar ji daje izjemno dinamiko in pestrost. V teh prostorih je bil nekaj let nameščen Restavratorski center. Poslikave Slavka Pengova v kombinirani tehniki freske in sgraffita se nahajajo v zgornjem nadstropju. Podobe fresk so povzete po Jezusovih svetopisemskih čudežih iz evangelijev, kjer najdemo celo Plečnikov portret: upodobljen je v čolnu skupaj z Jezusom pri čudežu ulova rib. Tudi portret takratnega ljubljanskega župana Adlešiča s knjigo v rokah se nahaja v prizoru Jezus nasiti tisoč mož. Žale je slovesno otvoril župan, v nedeljo, 7. julija 1940.

Leta 2007 so Žale prejele evropski znak odličnosti (nekakšna vzporednica Unzscovim spomenikom)

SLIKA 4: KAPELICA NA POKOPALIŠČU-DELO ARHITEKTA PLEČNIKA

VIRI:

Plečnikove Žale. 2017. [internet]. [Citirano 4. 1. 2017]. Dostopno na naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Ple%C4%8Dnikove_%C5%BDale.

Center Stožice. 2017. [internet]. [Citirano 4 .1. 2017]. Dostopno na naslovu: http://www.sport-ljubljana.si/Center_stozice/.

Športni center Stožice. 2017. [internet]. [Citirano 4. 1. 2017]. Dostopno na naslovu: <https://www.visitljubljana.com/sl/kongresni-urad-ljubljane/nacrtovanje-dogodkov/konferencne-zmogljivosti/sportni-center-stozice/>.

ŠMARNA GORA

Šmarna gora je [osamelec](#) na [severu Ljubljanskega polja](#). Ima dva vrhova: nižjo Šmarno goro (669 m) in višjo Grmado (676 m). Zaradi lege in razgleda je postala priljubljen izletniški cilj. Z gore se ob lepem vremenu vidijo Triglav, Stol in koroški Obir, v južni smeri se vidijo Krim, Snežnik in Trdinov vrh na [Gorjancih](#). Bližnje vzpetine pa so Golo brdo, Toško Čelo, Rožnik, Rašica in Polhograjski dolomiti. Vrh Šmarne gore je bil poseljen že v prazgodovini. Najdba rimske zapestnice na vrhu Šmarne gore in arheološko najdišče rimskih grobov v Šmartnem pod

Slika 1: pogled s šmarne gore na ljubljansko kotlino v megli
Foto: Gašper Oblak

Šmarno goro dopuščajo domnevo, da so bili na njej tudi [Rimljani](#), ki so jo imenovali Mons Cetius. Ime je dobila po Mariji, zavetnici šmarnogorske (marijinogorske) cerkve, pred tem pa se je imenovala Holm, kar pomeni od

Slika 2: Marijina kapelica
Foto: Gašper Oblak

vseh strani osamljena višava. V arhivih je romarska cerkev prvič omenjena leta [1324](#). V [srednjem veku](#) naj bi bila na tem mestu zgrajena [utrdba](#) in pred letom [1216](#) tudi [Marijina kapela](#). Šmarna gora je bila zelo popularna destinacija romarjev, ki so prišli prosit za pomoč sv. Marije. V času [turških vpadov](#) konec 15. stoletja so jo obzidali in je služila kot protiturški [tabor](#), na Grmadi pa so prižigali kresove in s tem opozarjali bližnje prebivalce na nevarnost, od koder izvira tudi ime. Zanimivost šmarnogorske cerkve je, da se opoldansko zvonjenje opravlja pol ure prej, to je ob enajsti

uri in trideset minut. Zvonjenje se opravlja v spomin na odvrnitev turškega napada. Priljubljena ljudska zgodba pravi, da so si Turki zadali, da Šmarno goro zavzamejo pred poldnevom, in ko so prebivalci, ki so se na njej skrivali, to

Slika 3: Zvon s katerim so odganjali Turke
Foto: Gašper Oblak

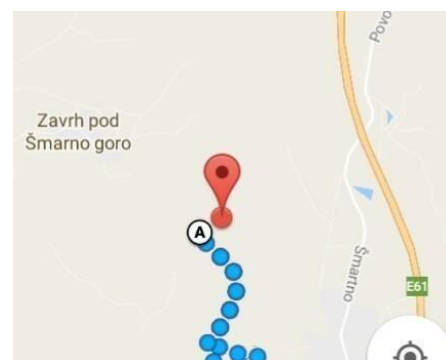
izvedeli, so zvonili pol ure prej in Turki so misleč, da jim ni uspelo, odšli domov. Na vrhu Šmarne gore stoji cerkev. Gotsko predhodnico, ki je imela dve ladji in je bilo v njej kar devet oltarjev, so po tem, ko ni bilo več turške nevarnosti, zamenjali s sedanjo, znamenito zaradi velikih baročnih kupol. Zidati so jo začeli po načrtih takrat najbolj cenjenega slovenskega stavbenika [Gregorja Mačka](#) leta [1711](#). Poleg arhitekture so posebnost šmarnogorske cerkve

njene slikarije. Vse so delo baročnega slikarja [Matevža Langusa](#). Tudi glavni oltar je naslikan kar na steno, v vdolbini pa stoji milostni kip, ki je po baročnem običaju oblečen. Prav posebej privlačna in zanimiva je osrednja kupola, ki je Langus, kot je zapisal v pogodbi, ni poslikal zaradi zaslužka, ampak predvsem, da zadosti svoji srčni želji kar najlepše okrasiti priljubljeno romarsko cerkev. V cerkvi stojijo tudi orgle in pa štirje veliki bronasti zvonovi, težki od 680 pa celo do 3800 kg. Zunaj cerkve zdaj stoji

Slika 4: Cerkev Matere Božje
Foto: Gašper Oblak

tudi manjši zvon, ki naj bi izpolnjeval želje tistim, ki pozvonijo. Na Šmarno goro vodi veliko poti, nekatere bolj označene kot druge, najbolj priljubljena pa je tudi najbolj označena romarska pot, ob kateri so postavljene tudi številne kapelice, namenjene sv. Mariji, ter kužno znamenje, ki so ga v spomin na umrle postavili tisti, ki so preživeli kugo in turške vpade.

Slika 5: pot na Šmarno goro
Ustvaril: Gašper Oblak

VIRI:

Šmarna gora. [internet]. [citirano 14.3.2017]. Dostopno na naslovu:
<http://www.smarnagora.com/>.

Hribi.net: Šmarna gora. [internet]. [citirano 14.3.2017]. Dostopno na naslovu:
http://www.hribi.net/gora/smarna_gora/5/117.

Wikipedija: Šmarna gora. [internet]. [citirano 12.3.2017]. Dostopno na naslovu:
https://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%A0marna_gora

ZAKLJUČEK

Trajnostni turizem je pomemben za razvoj lokalnega gospodarstva. Standard dobro organiziranih mest se je v zadnjem času korenito spremenil. Tako si tudi mesto Ljubljana, zelena prestolnica Slovenije, prizadeva k večji skrbi za okolje in stremi k večji uporabi javnega prevoza in koles. V sklopu obveznih izbirnih vsebin smo se dijaki 3. š Gimnazije Bežigrad odločili, da to stvar še dodatno raziščemo in predstavimo zanimivo idejo, ki se nam je porodila. Pregledali smo načrte ljubljanskih kolesarskih poti in jih sestavili v katalog. V njem so priročno opisane in predstavljene znamenitosti mesta Ljubljane, ki so med seboj povezane s kolesarskimi potmi. Le-te so tudi vrisane v zemljevid Ljubljane, ki je priložen k katalogu. S tem si prizadevamo k ozaveščanju tako mladih kot tudi starejših in si želimo, da bi Ljubljana postala še bolj ekološko mesto.

Za pomoč pri delu se zahvaljujemo naši razredničarki in mentorici prof. Veroniki Lazarini Filo, ki nam je stala ob strani skozi celoten postopek in nas tako vodila kot spodbujala, da smo prišli do cilja in ustvarili izdelek, na katerega bi bil lahko vsak ponosen. Zahvala gre tudi prof. Nini Engelman, ki nam je pregledala in lektorirala nalogo.

TRAJNOSTNI TURIZEM
ZADNJA STRAN
KOLESARSKE POTI

Gimnazija Bežigrad |
3.Š